

ŁÓDŹ.

Cena numeru
30 gr.

Cena prenumeraty
w Łodzi:

Mies. z dod. ilust. 5,00 gr
Dla rob. 4,00 gr
Drocz. do domu 30 gr
Z przes. poczt.
Mies. z dod. ilust. 5,50 gr
Poza Łodzią egz. 27 gr

Należytość pocztowa
opłacona ryczałtem.

XXXII r.
istnienia.

Redakcja i Administracja
w ŁÓDZI

Al. Kościuszki 47

TELEFON 28

Konto P.K.O. 60594,

Red. przyjmuje od 5-6

Art. listów anonimowych
nie umieszcza się

1929 r.

Numer dzisiejszy składa się z 20 stron

ROZWÓJ

Niedziela, 5-go maja

№ 123

SPLENDID

Dziś i dni następnych

Dziś i dni następnych

Dramat bohaterskiej pielęgniarki, rozstrzelanej w Belgji przez Niemców podczas Wielkiej Wojny

O SWICIE... (MISS CAVELL)

Rewelacyjny film, który wywołał burzę w całej Europie — zabroniony w szeregu państw na skutek interwencji rządu niemieckiego.

Ilustracja muzyczna pod batutą A. Czudnowskiego.

Pocz. o g. 12. Od g. 12-ej do 3-ej cena wszystkich miejsc **50 gr. i 1 złoty**

Próba rewolucji w Berlinie

Gniazda kulomiotów na dachach kamienic

Berlin 4-5

NOWE BARYKADY.

W tych częściach miasta, gdzie ogłoszono stan oblężenia trwały przez całą noc walki.

Na Falksstrasse pod ochroną ciemności komuniści wzniesli nowe barykady z pni-ściętych drzew i płyt kamiennych wyrzu-

wanych z bruku.

bywa w hełmach stalowych z granatami w rękę.

OFENZYWA KOMUNY.

Około północy komuniści niespodzianie zaatakowali i zdobyli barykady policyjne, zamykające ulice Hermannstrasse

Steinmetzstrasse.

Wywiązała się gwałtowna strzelanina z udziałem karabinów maszynowych.

Do regularnej wymiany strzałów pomiędzy policją a rebeljantami doszło również na Allerstrasse.

24 ZABITYCH.

Około północy liczba ofiar dnia ubiegłego powiększyła się o 5 zabitych i dwu ciężko rannych. Razem liczba zabitych doszła do 24.

Z DZIKĄ ZAJADŁOŚCIĄ.

Mimo stanu oblężenia na ulicach dzielnicy Neuköln co chwila, jakby z podziemi wyrastają nowe grupy rebeljantów.

Walki prowadzone są z dziką zajadłością od barykady do barykady.

Po raz pierwszy dzisiejszej nocy policja zmuszona była do wzniesienia potężnych barykad i zasieków z drutu kolczastego dla własnej ochrony.

FRONT NA ULICY.

Na Jägerstrasse salwami rozpraszano komunistów, którzy ponieśli poważne straty.

ZGODNIE z WYMOGAMI STRATEGII.

Z zapadnięciem ciemności na dachach domów przy Hermannsstrasse, gdzie ubiegłego dnia toczyły się najzaciętsze walki, ustawiono połowe reflektory i założono gniazda karabinów maszynowych. Do świtu potężnymi smugami światła reflektorów oświetlano dachy i balkony okolicznych domów, od czasu do czasu zasypując je równo-
(d. c. na str. 2-ej.)

Zamach na prezydenta policji

TERROR KOMUNISTÓW NIEMIECKICH.

Berlin, 4-5 (tel. wł.)

W dniu dzisiejszym dokonano zamachu na prezydenta policji berlińskiej.

Prezydent policji ocalał w zamachu, odnosząc jednak ciężką kontuzję. Odnosi się

wrażenie, iż kule, które raniły prezydenta, nie były specjalnie dla niego przeznaczone, bowiem ranny on został w czasie dokonywania nocnego przeglądu oddziałów policyjnych.

Zamordowanie redaktora „Vossische Zeitung”

RANNY KULĄ KOMUNISTY RED. WEIMAR NIE PRZEŻYŁ OPERACJI.

Berlin, 4-5 (tel. wł.)

W dniu wczorajszym ranny został redaktor „Vossische Zeitung” p. Weimar, który poddany został natychmiastowej ope-

racji. Mimo, iż zabieg chirurga udał się całkownie i kula została wyjęta, ranny operacji nie przeżył.

Sowiety patronami rewolucji

OFICEROWIE I PIENIĄDZE NA POMOC POWSTAŃCOM.

Moskwa, 4-5 (aw)

Jak się dowiadujemy, „Mopr” asygnował 10.000 rubli złotych dla poszkodowanych w rewolucji berlińskiej robotników.

Z innej strony donoszą, iż do Berlina wysłałno kilku oficerów sztabu głównego, pod kierownictwem znanego Manilskiego, którzy właśnie ruch rewolucyjny zorganizowali.

Pierwszorządna atrakcja sezonu

Rapsodja Węgierska

Porywająca upojnym rytmem wspaniałej gry, którą toczy się w szalejącym tempie gorącej krwi Madziarów

W „CASINIE”

(d. c. ze str. 1-ej.)
miernym gradem kul karabinów maszynowych.

SAMOCOHODY PANCERNE.

Udział samochodów pancernych w ostatnich walkach okazał się niemożliwy, komuniści bowiem z powywracanych kandelabrow gazowych i drzew potworzyli sztuczne przeszkody dla samochodów.

O godzinie 4-ej zamarla napozór dzielnica Neuköln nagle się ożywiła. W otwartych na oścież oknach, zamkniętych i zasłoniętych przez całą noc, pojawiły się twarze z oznakami nieprzespanej nocy. Wybiegłe na ulicę dzieci poczęły bawić się na barykadach, zbierając kule karabinowe i łuski z nabożów, ulice zaroily się ludźmi śpiącymi do zajęć.

SPOKÓJ PRZYWRÓCONO.

O godzinie 6-ej usunięto barykady podjęto ruch tramwajowy.

Na dworcach kolei podziemnej zdjęto tablice z napisami: „zamknięte z powodu niepokojów”.

PO WALCE.

U zbiegu dwu ulic przystaje samochód pancerny. Małe, stalowe drzwiczki odsłaniają, żołnierze policyjni w drellichach polowych i okrągłych skórzanych kaszkietach wychodzą na ulicę. Od 48 godzin są w walce, śpiając na zmianę po kilka godzin w pół ciemnym wozie. Potrzebowano ich stale.

Władze policyjne mają nadzieję, że zamach komunistyczny jest stłumiony i nie należy oczekiwać wybuchu dalszych rozruchów.

WYKRYCIE SKŁADU AMUNICJI.

Berlin, 4-5 (tel. wł.)

Politeja berlińska wykryła tajny arsenał komunistyczny w Berlinie. Został on oczywiście skonfiskowany, czemu zawdzięczać należy rychłą likwidację zbrojnych starć. W ciągu dnia dzisiejszego na niektórych jedynie ulicach slychać było rzadkie strzały.

Miejski Kinematograf Oświatowy
Od 30IV do 6.V. 1929 r. 3015

Dla dorosłych:

Wolna przeróbka monumentalnego dzieła
J. W. Goethego:

„FAUST”

W rol. gł. Emil Jannings, Goesta Ekman
Kamilla Horn, Yvett Guilbert

Dla młodzieży:

Dzieci Kapitana Granta

Obraz w 7 aktach według powieści Juliusza Verne

Napad bandycki w Łagiewnikach

ZBÓJCY ZAMKNĘLI DOMOWNIKÓW W PIWNICY ZABIJAJĄC DRZWI DO NIEJ GWOZDZIAMI.

W dniu 3 maja r. b. o godz. 1 w nocy trzech osobników wtargnęło przy pomocy wyjętej szyby w oknie do domu Konstantego Kulpińskiego, we wsi Małe Łagiewniki w pow. łódzkim i steroryzowawszy domowników dokonali rabunku.

Zrabowano gospodarzowi domu Kulpińskiemu Konstantemu 98 zł. srebrem, jeden banknot 50 zł., jeden dolar, amer., i 3 monety złote 5-rublowe. Kulpińskiemu Ignacemu zabrano 120 zł. i dwie obrączki złote oraz jeden pierścionek. Żakowi Władysławowi,

szwagrowi Kulpińskiego, będącemu w gościnie — 200 zł. w banknotach i Borzykowi Stanisławowi 130 zł.

Napastnicy zamknęli wszystkich domowników do piwnicy, a po dokonaniu rabunku kazali kobietom opuścić piwnicę, zaś drzwi do piwnicy, w której zostali się mężczyźni, zabili gwoździami, poczem zbiegli. W toku dochodzenia ustalono, że oprócz trzech złoczyńców, rabujących w mieszkaniu, czwarty stał na czatach w podwórzu.

Pościg za rabusiami trwa.

W KAŻDYM DOMU

powinien być

kreem do rąk „ROME BRO” (z motylkiem)

Gwarantowany i niezawodny środek na posiekaną i popękana skórę rąk i twarzy. Krem „Romebro” działa natychmiast.

Do nabycia w aptekach, składach aptecznych lub wprost w firmie

J. ANTONIEWICZA

Łódź, Pabjanicka 50,

CENA SŁOIKA 1,50

PRZEZ RADJO

PROGRAM NA NIEDZIELĘ 5 MAJA.

Fala 1395.

10.15 — Transmisja nabożeństwa z katedry wileńskiej.

12.10 — Transmisja koncertu z Filharmonji warszawskiej.

15.15 — Transmisja koncertu z Filharmonji warszawskiej.

17.30 — Odczyt p. t. „Stanisław Wyspiański” (Dział „Literatura”) — wygl. p. Zofja Szymdtowa.

19.00 — „Rozmaitości”

19.20 — Odczyt p. t. „Dramat i teatr japoński” wygl. prof. Bohdan Richter.

19.45 — Nadprogram, komunikaty.

20.00 P. Marja Żyzemska — Balary odczyta własny feljeton p. t. „Siedem dni samolotem, okrętem, autem i pociągiem.

20.30 Koncert wieczorny.

21.00 Kwadrans literacki — p. Tad.

Bocheński odczyta nowelę Świętochowskiego p. t. „Ostatni pieniądz”.

22.05 „Rozrywki umysłowe” — wygłosi por. Cyprjan Jabłonowski.

22.25 Komunikaty P.A.T.

23.00 Transmisja muzyki tanecznej.

Tow. „Kropla Mleka”

w Łodzi

uprzejmie prosi J. W. P. o łaskawe odwiedzenie

JEDNODNIOWEJ CUKIERNI z BAREM i DANCINGIEM

w dniu 9 maja r. b. w czwartek od g. 10 rano do późnej nocy w lokalu dawnej restauracji

„TEATRALNEJ”
NARUTOWICZA 20

Wejście 2 zł.

WSPOMNIENIE POŚMIERTNE.

W lutym b. r. zmarł w Warszawie znany i powszechnie szanowany dyrektor Instytutu muzycznego ś. p. Antoni Grudziński.

Urodzony w Sejnach w 1876 r. ś. p. Antoni Grudziński po ukończeniu Konserwatorium Warszawskiego, otworzył w Łodzi Kursy muzyczne, które prowadził przez 10 lat, poświęcając się z całą gorliwością kłówanemu zawodowi. Jako człowiek zach. szlachetny i głębokiego serca, dobry pedagog i muzyk umiał zjednywać sobie szacunek i życzliwość tych, z którymi się stykał. Nic też dziwnego, że śmierć Jego dotknęła głęboko tych, którzy Go znali, a w szczególności były Jego uczennice i uczniowie.

W roku 1914 wypadki wojenne zmusiły Go do przeniesienia się na teren Warszawy, gdzie do ostatniej chwili prowadził taką samą placówkę pedagogiczną jako dyrektor Instytutu muzycznego.

Z prac Jego znane są pieśni do śpiewu, kompozycje fortepianowe i ćwiczenia techniczne „Uniwersum”. Nadto pozostawił szereg utworów fortepianowych jeszcze nie wydanych.

Cześć Jego pamięci!

Związków i stowarzyszeń

ODCZYT CZERWONEGO KRZYŻA.

Czerwony Krzyż przypomina, iż w dniu dzisiejszym o godz. 12 min. 30 w poł. w sali Polskiej YMCA., Piotrkowska 89, pan naczelnik E. Rosset wygłosi odczyt n. t. „Walka o mleko”.

Wejście bezpłatne.

W N. O. K.

Zwyczajne ogólne zebranie Łódzkiego Oddziału Narodowej Organizacji Kobiet odbędzie się w 2-gim terminie w dniu 5-go maja 1929 r. o godz. 6-ej popoł. w lokalu N. O. K. przy ul. Moniuszki Nr. 11.

O punktualne przybycie członków uprasza Zarząd.

„Z KROPLI MLEKA”.

Ruchliwa Łódzka „Kropla Mleka” urządziła w nadchodzący czwartek w dniu 9 maja w lokalu dawnej restauracji „Teatralnej” (obecnie „Oaza”) Narutowicza 20 jednodzienną cukiernię z danciem.

Sprowadzono najlepszą orkiestrę jazzbandzistów, z Warszawy. Cukiernię i restaurację prześcigają się w urządzaniu bufetu.

BIEG NA PRZELAJ.

Związek Młodzieży Polskiej organizuje w dn. 9 maja br. bieg na przelaj na przestrzeni 3 klm. o nagrodę przechodnią J. E. ks. Biskupa Dr. K. Tomczaka. Bieg dostępny jest tylko dla czł. Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej.

Dalsze szczegóły tego interesującego biegu podamy w Nr. następnym.

Przy bólach reumatycznych w głowie, biodrach, i ramionach, nerwobólach, bólu w udach i postrzałowych naturalne wod. gorzka Franciszka-Józefa stosuje się dla codziennego oczyszczania przewodu pokarmowego. Kliniki uniwersyteckie stwierdzają, iż woda Franciszka-Józefa, szczególnie w wieku średnim i podeszłym stanowi doskonały środek, przeczyszczający żołądek i kiszki. Żądać w aptekach i drog.

GIELDA ZBOŻOWA.

Poznań.

Zyto parytet Poznań obroty 15 ton
32.95

Za spokój duszy

ś. p.

Antoniego Grudzińskiego

Dyrektora Instytutu Muzycznego w Warszawie
byłego dyrektora Instytutu Muzycznego w Łodzi

odbędzie się nabożeństwo żałobne dn. 7 maja o godz. 10^{1/2} rano w kościele św. Krzyża w Łodzi, na które życzliwych pamięci Zmarłego zapraszają

Byłe uczenice.

Przeciw zakusom niemieckim

WIEC PROTESTACYJNY W SIEDZIBIE O. W. P. W ŁODZI.

Otrzymujemy następującą odezwę:
Polacy!

„Nie damy ziemi skąd nasz ród”. Jesteśmy świadkami stałej dążności Niemiec do zrabowania części terytorjum polskiego. Polityka niemiecka nie się nie zmieniła od czasu napadu na Polskę i jej rozbioru w wieku XVIII, a straszliwa wojna światowa i wymordowanie milionów ludzi całkiem nie odurzyło Niemców od ich zaborczości. Traktat wers., który miał wojny unie umożliwić, jest dla Niemców właśnie podstawą do ataku, zwłaszcza na Pomorze i Górny Śląsk i zabór tych ziem t. j. nowy rozbiór Polski miałby się odbyć niby w myśl traktatu wersalskiego i niby bez walki ze strony Polski, na drodze pokojowej, którą Niemcy osłaniają swe przygotowania wojenne.

W ten sposób prą Niemcy do nowej wojny światowej, a hasło zaboru gloszą coraz bezczelniej i jawnie nietylko wszystkie partie niemieckie, ale i przedstawiciele rządu.

W ostatnim czasie przeszczepili Niemcy różnymi sposobami tę zbrodniczą swą agitację na teren obcy, szczególnie do Anglii i Francji, nawet do obrad czysto ekonomicznych, a wszystko to jest przygotowywaniem polityki międzynarodowej do faktu napadu na Polskę.

Robią to te same Niemcy, które władają prowincjami zabranymi ongiś Polsce i zamieszkałymi przez setki tysięcy Polaków.

Wynarodowianie tych Polaków i barbarzyńskie ciągle gwałty (z których niedawno w Opolu jest jednym z setek przykładów) oświetlają metody niemieckie, ściśle takie same w obecnej republice, jakie w Niemczech cesarskich wywołały wielką wojnę.

Spółczesność polskie w województwie łódzkim zna daleko idące wichrzelnia niemieckie i wpływ Berlina, szczególnie pieniężny, dochodzący nawet do środka Polski i podburzający tutejszych kolonistów niemieckich przeciw państwu.

Wobec tego stwierdzamy: Propaganda niemiecka, zwrócona ku ponownemu zaborowi Pomorza i Górnego Śląska i przygotowanie w ten sposób nowej wojny światowej, spotka się z najbezwzględniejszą walką całego narodu polskiego.

Chcąc dać wyraz niewzruszonemu oparciu o traktat wersalski i zdecydowanej opinii społeczeństwa, potępiającej nieczne poczynania tak przedstawicieli Rządu jak również i całego narodu niemieckiego co brzoś talnie uzewnętrzniło się podczas ostatnich zajęć w Opolu, wzywamy wszystkie organizacje do wzięcia udziału w wielkim protestacyjnym wiecu, który odbędzie się w niedzielę dnia 5-go b. m. o godz. 5-ej p. p. w sali Obozu Wielkiej Polski przy ul. Zeromskiego 74/76 III piętro.

Wojewódzki Wydział Młodych
Obozu Wielkiej Polski w Łodzi.

Ostrzeżenie pod adresem piekarzy i cukierników

PIECZYWO MUSI BYĆ ZABEZPIECZONE PRZED BRUDEM I KURZEM.

Wydział Zdrowotności Publicznej przypomina, iż pieczywo roznośzone z cukierni do klientów i przenoszone z piekar-

ni do cukierni powinno być umieszczone w specjalnych do tego celu przeznaczonych, zamkniętych hermetycznie, naczyniach.

We własnym dobrze zrozumianym interesie, zamawiający nie powinny przyjmować pieczywa, przyniesionego w naczyniach nienależycie zabezpieczających pieczywo przed kurzem i brudem.

Winni przenoszenia pieczywa nienależycie opakowanego, karani będą na zasadzie artykułu 25-go Rozporządzenia o zwalczaniu chorób zakaźnych, występujących nagminnie grzywną do 1.000 zł. i aresztem do 3-ch miesięcy. (n)

Zyto parytet Poznań obroty 30 ton
32.85

Pszonica 47,25—48,25
Jęczmień przemiałowy 32,50—33,50
Jęczmień browarowy 33,50—35,50
Owies 31,50—32,50
Mąka żytnia 70% 47,00
Mąka pszenna 46,00—70,00
Otręby żytnie 24,50—25,50
Otręby pszenne 26,00—27,00

s.†p.

HELENA LESIŃSKA

b. wychowanka gimnazjum p. C. Waszczyńskiej w Łodzi

Po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona św. Sakramentami, przeżywszy lat 21, zmarła dnia 3 maja 1929. r.

Wyprowadzenie drogich nam zwłok nastąpi dziś w niedzielę, o godz. 5 po poł. z domu żałoby przy ul. Drewnoskiej 95 na Stary Cmentarz katolicki

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w poniedziałek, dn. 6 maja r. b. o godz. 9-30 rano w kościele Najświętszej Marji Panny

O czem krewnych, koleżanki i życzliwych zawiadamiają pogrążeni w głębokim smutku

Rodzice i siostry**Konika policyjna****„LYNGH” PRZY UL. POMORSKIEJ.**

W dniu wczorajszym przy ul. Pomorskiej miał miejsce nieszczęśliwy wypadek. Samochód taksówka oznaczony Nr. 80137 przejechał chłopca lat około 5, nieznanego nazwiska. Szofer zatrzymawszy auto otoczony został tłumem przechodniów, którzy usiłowali dopuścić się samosądu. Z opresji wyrwała go policja, która rozpedziwszy tłum odjechała wraz z szoferem do V Komisarjatu P.P. Chłopcu pierwszej pomocy udzieliło Pogotowie Ratunkowe, odwożąc go do szpitala. (p)

GOTÓWKA I DOKUMENTY.

Cichockiemu Stefanowi skradziono w Łumie przy ul. Piotrkowskiej portfel z kieszeni, zawierający 215 zł gotówką i dokumenty osobiste.

BUTY.

Ze składu obuwia Akermana Nusema, przy ul. Głównej Nr. 61 skradziono 48 par obuwia wartości 1,985 zł.

WYROBY TYTONIOWE.

Do składu wyrobów tytoniowych Robenberga Majera przy ul. Aleksandrowskiej Nr. 97 przy pomocy wyłomu w murze dostali się złodzieje, którzy zabrali tytoniu, cygar i papierosów na sumę 3.000 złotych. (n)

ZGON PRZY PRACY.

W restauracji „Metropol” przy ul. Mońszki Nr. 1 zmarł nagle przy pracy posługiwacz tejże restauracji 60-letni Dudziński Andrzej. Zawezwany lekarz pogotowia stwierdził skon. (n)

NAGŁY ZGON.

W dniu 2 maja o godz. 9 m. 30 zmarł nagle w mieszkaniu własnym przy ul. Obywatelskiej Nr. 49, 79-letni Frank Gotfryd. Przyczyna śmierci nie została ustalona. (n)

KWASEM SOLNYM.

W dniu 2 b. m. Maślak Kazimiera, zam. przy ul. Głównej Nr. 26, napiła się w celu samobójczym kwasu solnego. Zawezwane pogotowie ratunkowe przewiozło ją do szpitala w Radogoszczu, gdzie w dniu 3 maja zmarła. (n)

Pożary na prowincji

PONAD 200.000 ZŁ. STRAT.

W osadzie Kleczew, pow. Słupeckiego powstał pożar w stodole Marji Dukiet. Stodola, napełniona zbożem, spaliła się doszczętnie. Następnie pożar przeniósł się z wiatrem na zabudowanie sąsiednie Grzelaka Antoniego, gdzie spalił się częściowo dach na domu mieszkalnym.

Straty wynoszą 5,200 zł.

W Słupcy powstał pożar w domu Pia seckiego Jana, który następnie przeniósł się na zabudowania sąsiadów — Ślązaka Stanisława, Dębskiego Czesława, Sonenberga Jana i Hermanowej Franciszki. Spaliły się zabudowania wraz ze sprzętami. Inwentarz żywy uratowano. Wypadku z ludźmi nie było. Straty wynoszą około 100 tysięcy złotych. Pożar powstał na strychu z powodu wadliwej konstrukcji komina.

We wsi Barce, gm. Wysokie, w pow. konińskim powstał pożar w zagrodzie Józefa Szczepaniaka. Spalił się dom mieszkalny i dach na oborze oraz stodoła, zawierająca 25 centnarów siana, 40 centnarów słomy, 80 centnarów obroku i narzędzia rolnicze. Straty wynoszą 15 tysięcy złotych. Przyczyna pożaru narazie nie ustalona.

We wsi Dobroszyce, w pow. radomskim wybuchł pożar, na skutek czego spaliło się 7 domów mieszkalnych, 5 stodoł, 6 obór i 1 szopa wraz z częścią inwentarza żywego, jak 2 konie, 3 krowy i 2 świnie i sprzęty domowe. Poszkodowani zostali:

Zylikowicz Jankiel, Maciejewski Andrzej, Gałazowski Władysław, Majewski Franciszek, Smuryński Józef, Tatara Franciszek, Siewiera Antoni i Rozenberg Abram. Straty spowodowane pożarem poszkodowani obliczają na 34.500 zł.

Wypadku z ludźmi nie było. Przyczyna pożaru narazie nie ustalona.

W leśniczówce Grabienci, gm. Rzgów, w pow. konińskim powstał z niewyjaśnionej przyczyny pożar. Spaliła się stodoła, w której znajdowała się słoma, siano, powóz i siewkarnia. Ogólna strata wynosi 3,500 zł. Stodoła była własnością Ryszarda Wojciechowskiego, właściciela majątku Tuliszków

W folwarku Granówek, gm. Majeczewice w pow. sieradzkim powstał pożar w zabudowaniach Krampika. Spaleniu uległa obora murowana wraz z inwentarzem żywym, a mianowicie: 28 sztuk bydła rogatego, 8 koni, 2 źrebiąt, oraz dwie maszyny do wyrobu dachówki. Podczas akcji gaszenia silnemu poparzeniu uległ dozorca nocny, 70-letni Andrzej Motyl, który wkrótce zmarł, oraz lekko poparzony został jeden z sukcesorów spalonego obiektu — Józef Krampik. Pożar został spowodowany przez zmarłego Motyla, który, zapalając lampkę w oborze, rzucił przez zapomnienie zapalną i wzniecił ogień, którego nie mógł natychmiast ugasić. Straty wynoszą 33,800 złotych. (n)

SUBLIMATEM.

W dniu 2 b. m. o godz. 14 w mieszkaniu własnym przy ul. Żeromskiego Nr. 39 popełnił samobójstwo przez otrucie się sublimatem 48-letni Mazurkiewicz Dawid. Przybyły na miejsce wypadku lekarz pogotowia ratunkowego stwierdził skon denata. Przyczyną samobójstwa był zły stan finansowy Mazurkiewicza.

TRUP NOWORODKA

W dniu 3 maja r. b. o godz. 17 na cmentarzu-katolickim, t. zw. na Dołach znaleziono trupa około 5-miesięcznego dziecka. Trupa przesłano do Prosektorjum Miejskiego.

Dochodzenie w kierunku wykrycia sprawcy (dochodzenia) prowadzi policja.

POD KOŁAMI.

Na przechodzącą przez jezdnię przy ul. Wschodniej Klinowską Mindłę, zam. przy ul. Łagiewnickiej Nr. 22 najechał wóz ciężarowy.

Taksówka, której numeru nie zdołano ustalić, najechała przy ul. Pomorskiej na 4-letniego Chaima Szumiraja, zam. przy ul. Wschodniej Nr. 20. Rodziców dziecka połączono do odpowiedzialności za brak dozoru.

Zarówno Klinowska jak i Szumiraj odnieśli lekkie potłuczenie ciała. (n)

Jak powstał „Pielgrzym“

Mistrz, który sercem rzeźbił w twardym kruszcu

Wspaniała uroczystość, jakiej był świadkiem w niedzielę Paryż, uroczystość odsłonięcia na Place d'Alma pomnika Mickiewicza — była naprawdę wzruszająca. Nietylko z tego względu, że była ona niejako spiszowym dowodem braterskiej przyjaźni, łączącej Francję z Polską, nietylko z tego względu, że potężny pomnik wieszca, dłuta największego ze współczesnych rzeźbiarzy stanął na jednym z najpiękniejszych placów Paryża.

Bo przecież owo wspaniałe dzieło Bourdelle'a ma swoją historję, która datuje się od przeszło 20—tu lat, historję trudnych perypetyj, faz rozpaczliwych, przerw i wysiłków.

Inicjatywa budowy pomnika powstała jeszcze przed wojną, wtedy, kiedy to konjunktury polityczne układały się dla Polski najfatalniej, o której to oficjalnie i głośno mówić nie wolno było w samym kraju, poza kordonem zaś mało kto się nią interesował. Zainicjowanie tedy budowy pomnika było czynem conajmniej szaleńczym.

Komitet paryski w którego skład wchodził wybitni Francuzi, zwrócił się do Antoine'a Bourdelle'a, głośnego już podówczas mistrza, jako do zdecydowanego przyjaciela Polaków, przechowującego kult i cześć dla Mickiewicza — wieszca narodowego i szlachetnego z szlachetnych człowieka. Uważano, że podjęcie w cudzoziemskich, Bourdelle najlepiej odpowiada warunkom urzeczywistnienia i uwiecznienia pamięci wielkiego poety narodowego, znakomitego uczonego i profesora z College de France, który pociągał za sobą młodzież wszystkich narodowości, gorącego bojownika o wolność i sprawiedliwość.

Bourdelle zapalił się odrazu do idei, czuł się powołany do stworzenia dzieła, godnego jednego z duchów nieśmiertelnych świata. Przystąpił do pracy z entuzjazmem i zapalem w duszy. Nie była to praca na zamówienie, jakie zdarzają się artystom. Pierwszy szkic pomnika powstał wówczas, kiedy nie wiadano jeszcze, jakie miejsce można obrać pod pomnik i jakie się uzyska, jakie rozmiary można będzie nadać całości i jakimi torami sprawa popłynie.

Dlaczego Bourdelle rozgorzał takim ukołaniem i przejął się tak gorąco pomnikiem Mickiewicza? Dlaczego, nie zważając na trudności i przeszkody, trwał nieugięty przy swoim projekcie.

Jako młody chłopiec, rwący się do sztuki, był biedny, bez stosunków, walczył ciężko z przeciwnościami, znosił nędzę. Na stąpił wyjątkowy moment w jego życiu: poznał panią Michelet, wdowę po sławnym historyku, profesorze Juljuszu Michelecie, przyjacielu Adama Mickiewicza i Quinete'a, którzy stanowili w College de France tryumwirat, wyjątkowo szarmonizowany duchowo.

Pani Michelet zamówiła biust swego męża dla rodzinnego miasta Montauban. Bourdelle zabrał się do pracy. Celem bliźszego poznania się z Micheletem, badał je do publikacji. Dokumentów dostarczała

wdowa. Młody rzeźbiarz zajął się porządkiem bogatej spuścizny. Pani Michelet wieczorami opowiadała mu długo o przyjaciółach zmarłego męża, mówiła dużo i z zapalem o Mickiewiczu, z entuzjazmem o jego życiu pielgrzymiem i walce o wolność nie szczęsnego kraju. Poznała młodego artystę z twórczością Mickiewicza. Własne jej komentarze, wyjaśnienia, interpretacje, serdeczny stosunek do dzieł uczyniły słuchacza wielbicielem wielkiej poezji Mickiewicza. W związku z tą poezją, przepojoną gorącą miłością narodu, poznał Bourdelle również historję Polski, jej krwawe boje wyzwolenicze. Odtąd stał się miłośnikiem wolnej Polski, odczuwając silnie krzywdę, wyrządzoną narodowi polskiemu. Rozbiór i ciemnienie uważał za jawne bezprawie, wywołujące odruch buntu w duszy, co czuje co to sprawiedliwość.

Kiedy zwrócono się do artysty z prośbą o stworzenie pomnika Mickiewicza, połączył w duchu kompozycję jako symbol epopei walk o Polskę niepodległą z jej genialnym synem, który głosił o niej całemu światu. Pracy nie przerywał wówczas, kiedy podczas rozpetania się wielkiej wojny. Niemcy stali niemal pod bramami Paryża.

W dziele tem Bourdelle wykazał gruntowną znajomość utworów Mickiewicza. Wybrał swobodnie cytaty z poematów, które zdobią pomnik ułożył wybór tak,

aby cytaty w skrótach syntetycznych podawały dzieje Polski spętanej i wolnego, proroczego ducha. Płaskorzeźbom nadał charakter, świadczący o zgłębieniu arcydzieł Mickiewicza. Postać poety oddana wiernie, zgodnie z tradycją, jaka pozostała wyraz twarzy natchniony.

Pomnik w całości, od stóp do szczytu świadczy, że Bourdelle nie zetknął się z nim przygodnie i nie przyjął pwruczonej sobie pracy, lecz całem sercem i umysłem przylgnął do tworu, który go zapalił, do tworu, który go zapalił, do którego zabrał się z pietyzmem, przygotowany i powołany prawdziwie.

I dzisiaj, gdy ten wspaniały monument budzi podziw całego Paryża, ba — na wet całej Francji i całego cywilizowanego świata — trudno jest sercu Polaka opanować pewnego rodzaju radosne wzruszenie, takie samo wzruszenie, które się budzi na samo wspomnienie o istniejącej wielkiej, potężnej Polsce. Czyż niedzielna uroczystość nie była wymownym dowodem sprawy wielkiego historycznego długu, dowodem najwyższej rekompensaty, złożonej przez stolicę Cywilizacji i Kultury — cierpieniom i pielgrzymstwu Polskiego Narodu...?

Mickiewiczowi złożyła hołd — Cywilizacja...

Konstytucja

(STUDJUM.)

Konstytucja to taki akt, który ma być wyrazem dojrzałości politycznej narodu. Sięgając u przeszłość, dość nawet odległą, najwcześniej dojrzał do niej naród angielski, który zdobył się na „Magna charta libertatum“ już w wieku 13 ery chrześcijańskiej. Myśmy dojrżeli do wprowadzenia u nas w życie aktu tego nieco później, gdyż w lat pięćset zgorą, jak na właściwości i ukształcenie społeczeństwa zbyt jednak wcześniej. Że tak jest dowodzą ustawiczne próby reparowania tego co już było... lepsze.

W Polsce pozatem w odniesieniu do ustawy konstytucyjnej panuje niezły zwyczaj... nie uznawania jej przez tych czy owych. Może sam fakt, że termin na określenie jej jest rodzaju żeńskiego panuje nawet w społeczeństwie naszym wyraża tendencja do gwałcenia jej, co przeprowadza się tem łatwiej i gruntowniej, że kodeks karny, który za skalenie dziewięćści panienci od krów umie wrzepić 6 lat ciężkiego, w wypadku pogwałcenia ustawy zachowuje się dość niewyraźnie, w zależności od tego, jakich się środków używa, przyczem bagnety uchodzą (znowu zależnie od ich liczby) za okoliczność nietyle łagodzącą, ile zupełnie zwalnającą od winy. Przy pomocy bagnatów rosyjskich złamał pierwszą naszą ustawę konstytucyjną sam

król jegomość. Ponieważ po wojnie czasy się zmieniły, a króla mimo troskliwych poszukiwań wyszukać nie było można, zastąpił go w sposób bardziej republikański zwa wca ojczyzny i pierwszorzędnym budowniczym państwa, marszałek Rzeczypospolitej.

Konstytucję można nie tylko łamać, można również zawieszać, jak urzędnika, w czynnościach. Pierwsza, z 1791 roku, została z istic królewskim gestem złamana ostatecznie i... przepadła. Jako nieboszczka wspomniana jest bardzo mile i rokrocznie obchodzi się z tego powodu w dn. 3 maja uroczystości o charakterze nietyle żałobnym, ile uroczystym. Druga — z 17 marca 1921 r. została w części nadłamana, jak już wspomnieliśmy, w stylu republikańskim, okaleczała zaś reszta uległa zawieszeniu. Narazie szuka się trzeciej ofiary, którą kaleczy się już w trakcie jej tworzenia, przyczem twórców jest tak wielu, iż choćby dlatego nic z całej imprezy nie będzie.

Tymczasem naród poprzestaje na święceniu wspomnienia o akcie konstytucyjnym, który był nawet w Polsce ważny, (oczywiście nie dla wszystkich) okrągły rok... przed 138 laty. (s)

Czerwony generał w odstawce

Budiennyj odkomenderowany do walki ze szkodnictwem

Twórca „czerwonej kawalerji”, S. Budiennyj, nie może w czasach pokojowych poświęcać się wyłącznie swej specjalności, gdyż, jak wiadomo, w zawadzie wojskowym panuje podczas pokoju dość znaczne

Z ROKU 1920.

Budiennyj jako głównodowodzący pierwszą armją sowieckiej konnicy podczas ostatecznych rozgrywek między Polską, a Sowietami, zakończonych klęską armji czerwonej na polach pod Radzyminem.

bezrobocie. Dlatego generał Budiennyj sprawom wojskowym poświęca obecnie tylko część swej działalności publicznej, a pozatem pracuje „w rolnictwie”. Jak już z depesz wiadomo, mianowany on został niedawno członkiem kolegjum w komisarjacie rolnictwa, a mianowicie otrzymał nominację na prezesa „sekcji dla walki ze szkodnikami w gospodarstwie wiejskim”. W ten sposób czerwony generał kawalerji roz-

Z ROKU 1910.

Budiennyj, przyszły twórca jazdy sowieckiej czerwonej, jako podoficer pułku dragonów.

pocznie już w dniach najbliższych wojnę na nowym froncie.

Przed objęciem urzędowania w charakterze prezesa „komisji precyzskodnikowej”, generał Budiennyj przyjął dziennikarzy moskiewskich, których poinformował o doniosłości zadań, przed jakimi został na skutek swej najnowszej nominacji postawiony. Oświadczył on, między innymi, że do kategorii szkodników w gospodarstwie wiejskim zaliczyć należy przede wszystkim szczury i myszy, jako też rozma-

ite choroby roślin, wyrządzające rok rocznie olbrzymie straty w rolnictwie i drzewostanie. W miesiącu bieżącym zorganizowany zostanie w całej Rosji z inicjatywy „generała-prezesa” Budiennego specjalny „tydzień walki ze szkodnikami w gospodarstwie wiejskim i leśnym”, w czasie którego prowadzona będzie wśród ludności szeroka akcja propagandowa, której celem będzie zapoznanie rolników z rozmaitymi sposobami zwalczania wszelkiego rodzaju szkodników w rolnictwie.

Odgrzewane... szczury

FRANCUSCY UCZENI POWRACAJĄ ŻYCIĘ DO ZAMROŻONEGO ZUPEŁNIE ORGANIZMU.

W Instytucie fizjologicznym w Paryżu odbyły się w ostatnich dniach ciekawe demonstracje, które wskazują że nowoczesna nauka robi postępy w kierunku zniesienia granicy między życiem i śmiercią.

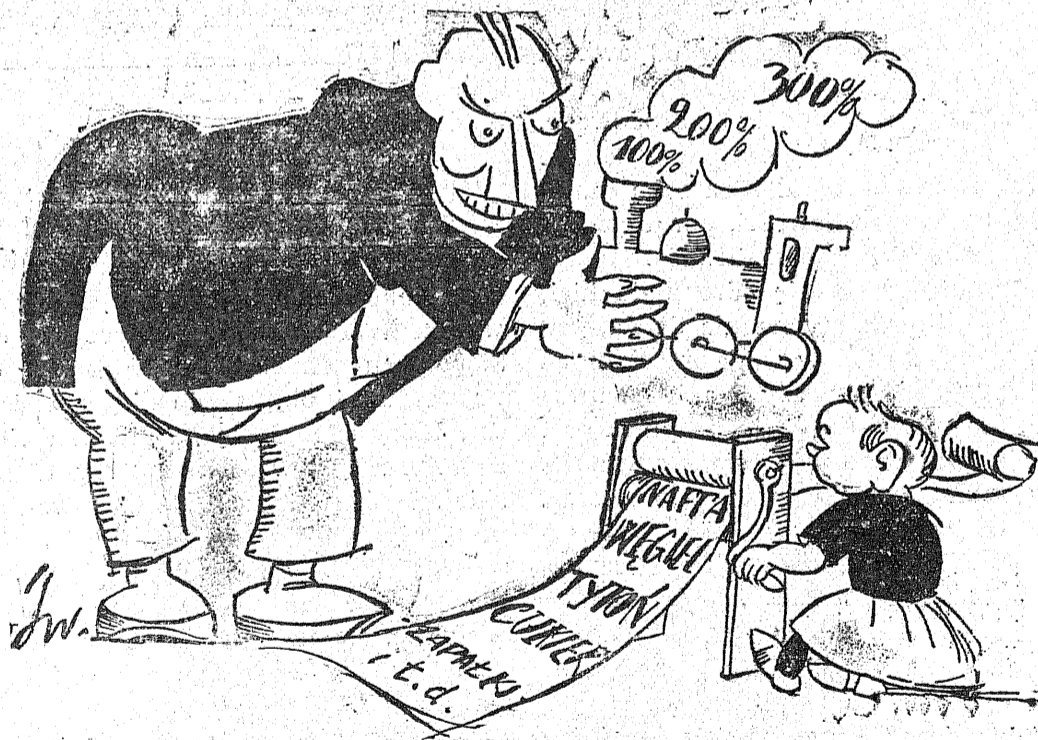
Na salę przyniesiono w hermetycznie zamkniętym naczyniu dziesięć szczurów zamrożonych w temperaturze — 40 stopni Celsjusza. Wyjęte z naczynia zwierzęta poddano szczegółowym badaniom i stwierdzono że wszelkie funkcje życiowe w nich już ustały, zatem należało przyjąć jako pewnik, że zwierzęta nie żyją.

Po tem stwierdzeniu rozpoczęto za po-

mocą specjalnej metody ogrzewać martwe ciała. Po pewnym czasie z dziesięciu szczurów, poddanych eksperymentowi siedm obudziło się do nowego życia. Tylko trzy szczury pozostały martwe, ponieważ — jak stwierdzono — naczynia krwionośne zostały uszkodzone.

Eksperyment ten uwieczniony tak pomyslnym rezultatem należy uważać za nadzwyczajny postęp wiedzy w tym kierunku. Przed kilku laty bowiem podobnego eksperymentu dokonał fizjolog Bachmetiew, na kotach, ale skutek był negatywny.

PULKOWNIK W CYWILU.

P. O. minister skarbu do referenta: masz tu wyżymaczkę do „pośrednich”, oraz maszynkę parową do wszystkich innych. Pracuj intensywnie a wszystkie kontrole sejmowe wytrzymamy, a tobie też źle nie będzie. Ubędz ie ci groźba art. 116., a przybędzie pierwszy lepszy order z marszałkiem. —

1929 r.

BUSKO ZDRÓJ

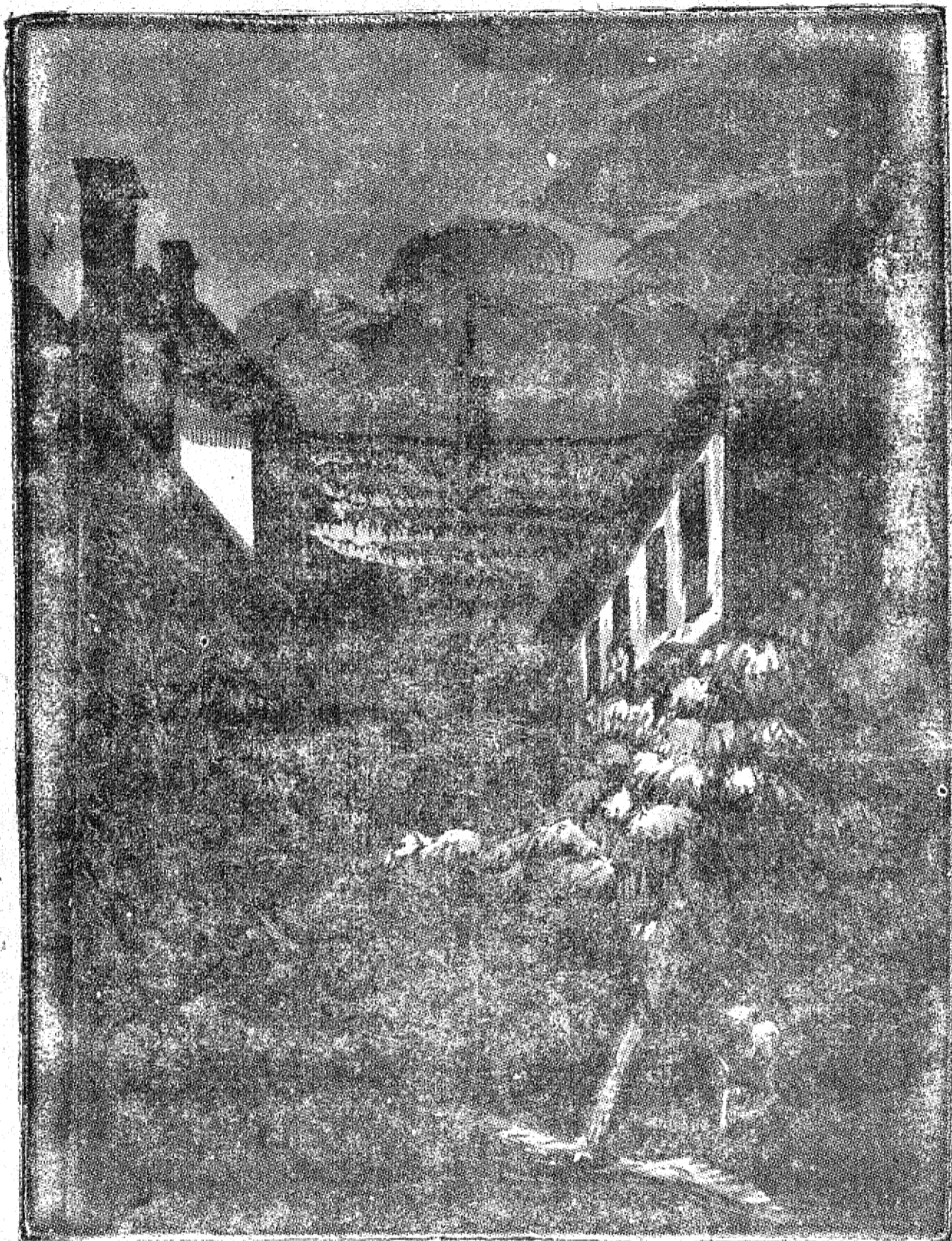
1929 r.

Sezony letnie od 1 maja do 31 października.

Kąpiele siarczano-słone i małowe, wodolecznictwo
leczenie elektrycznością, leczenie światłem, kąpiele słoneczne.

Dojazd: ostatnia stacja kolejowa Kielce, skąd autobusami do zakładu.

Zabytki historyczne Polski

Fragmēt prastarego dziedzińca w Poznaniu, uwidocznionego w znakomitym drzeworycie W. Osseckiego. Drzeworyt ów przyjął za podmiot jeden z starożytnych dziedzińców poznańskich, w jednym z domów przy ul. Zamkowej. Wystawiony w Pałacu Sztuki (w Krakowie) odniósł pełny sukces, jako rzut artystyczny, odzwierciadlający nad wyraz plastycznie obraz z zamierzchłych epok w historii Państwa.

DYREKCJA GIMNAZJUM MĘSKIEGO ZGROMADZENIA KUPCOW m. Łodzi

(handl. matem. przyrodn.)

ul. Narutowicza № 68

podaje do wiadomości, iż egzaminy wstępne odbędą się w dniach 27, 28, 29 maja r. b. o godzinie 4 po południu.

Podania do klasy A (dla nieumiejących czytać i pisać), podwstępnej, wstępnej i wyższych przyjmuje kancelaria codziennie od godziny 9 rano do 2 po południu.

Dyrektor

„Kraj niekniętych bogactw“

Syberja kopalnią złota europejskiej Rosji

Dzięki.. wielkiej drodze północnej, po jej przeprowadzeniu.

Z nadejściem wiosny wznowione zostały w Rosji prace nad potężnym projektem komunikacyjnym, którego zrealizowanie niewątpliwie przyczyni się do udostępnienia Europie olbrzymich bogactw naturalnych Syberji. Zbliża się chwila realizacji planu „Wielkiej Drogi Północnej”, — której zadanie polegać ma na stworzeniu bezpośredniej komunikacji kolejowej między trzema Oceanami: Lodowatym, Atlantyckim i Spokojnym. Kolej ta dochodzić będzie do trzech krańcowych punktów kontyentu, mianowicie do portu Murmańskiego Leningradu i t. zw. Portu Sowieckiego, leżącego naprzeciw południowego brzegu Sachalina.

Jakie znaczenie posiadać będzie realizacja tego olbrzymiego projektu?

Istnieje już, jak wiadomo, t. zw. „Wielka morska droga północna”. Jest to droga, prowadząca przez morze Karskie. Posiada ona jednak tę wadę, że dla żeglugi przystępna jest tylko w pewnym okresie roku, tak że w zasadzie na drodze tej rocznie wykonać można wszystkiej jedną podróż. Dla rozszerzenia żeglugi w tym okresie brak jest odpowiedniej floty handlowej. Poza tem ożywienie ruchu okrętowego na „Wielkiej morskiej drodze północnej” możliwe byłoby tylko wtedy, gdyby na wybrzeżu morza Karskiego powstały nowe, potężne porty z nowoczesnymi urządzeniami technicznymi. To zaś ze swej strony wymagałoby uprzedniego zaludnienia tego wybrzeża, co przez wzgląd na panujące tam warunki klimatyczne połączone by było z olbrzymimi trudnościami. Zresztą w okolicach tych prawie przez pół roku panuje noc polarna, wobec czego na okres 6-ciomiesięczny życie by tutaj całkowicie zamierało. Dalsza wada Wielkiej morskiej drogi północnej tkwi w tem, że droga ta nie stwarza bezpośredniego

połączenia Syberji z wewnętrznymi rynkami rosyjskimi i dlatego posiada znaczenie jedynie dla ograniczonego wąskiego pasu ziemi na skrajnej północy. A tymczasem między tym pasem a linią transsyberyjskiej kolei żelaznej leżą olbrzymie obszary, zupełnie odcięte od świata, które możnaby było nazwać „krajem niekniętych bogactw“.

Oceany lasów żyją tam życiem żywiołów. Nikt o nich nie wie, nikt się nie troszczy. Lasy rosą i częściowo wymierają, zapelniając olbrzymie przestrzenie suchymi obumarłymi gałęziami i żółklemi, gnijącymi liśćmi. Żywiolowe pożary wybuchają tu w lecie, niszcząc wszelką wegetację na obszarach, odpowiadających swymi rozmiarami terytorjum największych państw świata.

W głębi zaś tajemniczego tego ładu, ukryte są niezbadane bogactwa mineralne których wartość przewyższa najfantastyczniejsze sumy podawane przez najodważniejszych nawet fachowców. A wśród bogactw tych na specjalne wyróżnienie zasługuje stale mnożący się torf, — owe najpotężniejsze źródło ciepła i energii, któremu sędzonym jest odegrać w przyszłości honorową rolę w życiu ludzkości i przemysłu.

Ten potężny ład, obfitujący w fantastyczne bogactwa naturalne przecinają olbrzymie rzeki: Ob, Irtysz, Jenisej, Lena, Tunguska, Aldan i t. d. Rzeki te liczą przeciętnie 2.000—4.000 kilometrów długości. Gęsta sieć niezliczonych potoków wpada do tych rzek, bez pożytku dla świata wody swe pędzące do oceanu Lodowatego. Jaka energia, jakie możliwości komunikacyjne ukryte są w tych arterjach wodnych? Kolej transsyberyjska przecięła je prawie wyłącznie w tych częściach,

gdzie żegluga przez wzgląd na niezbyt wielką głębokość rzek dość jest utrudniona. Nowa projektowana „Droga północna”, która ciągnąć się będzie o kilkaset kilometrów na północ od kolei syberyjskiej, przetnie te arterje wodne właśnie w tych miejscach, które dla celów żeglugi najlepiej się nadają. W ten sposób wszelkie bogactwa naturalne będą tanim kosztem transportowane z głębi kraju drogą wodną do linii kolejowej, a stąd najkrótszą drogą lądową dostaną się do głównych ośrodków europejskiej Rosji. Zakłady hutnicze na Uralu, które obecnie za transport węgla płacić muszą olbrzymie sumy, po wybudowaniu nowej magistrali syberyjskiej utrzymać będą węgiel prawie że zadarmo.

Głęboka Syberja, która obecnie na skutek braku odpowiedniego połączenia z Europą jest ziemią bezludną, stanie się po realizacji planu „Wielkiej drogi północnej” znakomitym terenem kolonizacyjnym. Rzesze osadników z przeludnionych części Rosji europejskiej zaczną tu szybko napływać, w dzikich lasach powstaną osiedla ludzkie, ośrodki przemysłowe, — zrodzi się nowe życie... Jak więc widzimy znaczenie gigantycznego projektu „Wielkiej drogi północnej” jest olbrzymie, a realizacja tego planu w następstwach swych może być wprost fantastyczna.

EMIL SOLARI.

Omyłka

— Nie mogąc znaleźć odpowiedniejszego mieszkania — opowiadał nam pewnego dnia Remigjusz — najeliśmy, ja z młodą moją żoną, przybywszy do Paryża, umebrowane mieszkanie w nieruchomości, gdzie wszystko obliczone było na minimum kosztów, a maksimum zysków.

— Dom zaopatrzony był wprawdzie we wszelkie nowoczesne urządzenia, jak centralne ogrzewanie, łazienki, winda i reszta, lecz wszystko to funkcjonowało źle: centralne ogrzewanie niedopisywało w najsilniejsze mrozy, łazienki obfitowały w wodę wówczas właśnie, kiedy nikt z nich nie mógł korzystać, co do windy zaś.. posłuchajcie:

— Mieszkaliśmy na trzecim piętrze. Pracowałem poza domem do późnego wieczora i koło jedenastej dopiero wracałem pewnego wtorku do siebie, gdy wychodząc z windy i spojrzawszy przypadkiem na numer piętra, przekonałem się, że jestem na czwartym.

— Przypisując omyłkę tę roztargnieniu swemu, na skutek którego przycisnąłem prawdopodobnie guzik czwartego piętra, schodzę o jedno piętro niżej i udaję się do swego mieszkania, gdzie z radością

zastaję żonę moją śpiącą spokojnie w oczekiwaniu mego powrotu.

— Nazajutrz, nim puściłem windę w ruch, spojrzalem uważnie na tabliczkę pięter, aby się upewnić, że przyciskam guzik trzeciego piętra, nie inny, poczem dałem się unieść aparatowi, półseny ze znużenia jakim powinien być każdy dobry urzędnik po całodzienniej sumiennej pracy.

— Lekkie wstrząśnienie oznajmiło mi przybycie na miejsce. Wszedłem z windy, wyjąłem klucz od mieszkania z kieszeni, włożyłem w zamek, otworzyłem cicho drzwi i oto jestem u siebie!

— W przedpokoju wpadam w zły humor, niema bowiem moich pantofli na ich zwykłym miejscu. Darmo szukam poomacku. Zostawiam wreszcie obuwie i w skarpetkach zmierzam do sypialni, usiłując jak najmniej robić hałasu, by w ostatniej chwili dopiero przerwać sen mej drogiej Jance.

— Zdejmuję dla większej swobody ruchów marynarkę i skradam się przez sypialnię do toaletowego pokoju, gdzie spodziewam się znaleźć moją garderobę nocną.

— Któż zdoła opisać moje zdumienie na widok palącej się lampki nocnej zasłoniętej abażurkiem i... uspięnej w łóżku kobiety, którą nie była moja żona?..

Niema mowy o jakiejś omyłce, mimo niepewne światło lampki, bo Janka moja

jest brunetką, jak czystej krwi prowansałka, intruz zaś jasną blondynką nakszałt Venus Olimpijskiej! Wskutek zresztą lekkiego hałasu, który mimo ostrożności zrobiłem, nieznajoma spytała omdlałym — ładnym, jako żywo! — lecz nie Janki mojej głosem.

— To ty? Ach, jaka jestem szczęśliwa!.. Poczem usiadła na łóżku i ujrawszy moją postać w półcieniu, zamilkła z otwartymi ustami.

Ja jestem, oczywiście niemniej od niej zdumiony. Co robi u mnie ta obca mi kobieta? Gdzie jest Janka? Wir najniemożliwszych przypuszczeń i idjotycznych, hultajskich sensacyj opada mnie — zważenie najmilsii, że nieznajoma była kobietą młodą, ładną i w grubym negliżu!!!

Wnet aliści spostrzegłem, że wzrok mojej osobliwej lokatorki tkwi nie we mnie, lecz poza mną i że, poprzez szybkie, a gwałtowne ruchy powiek, przeziera w nim to szalona radość, to strach paniczny naprzemian.

Odwracam się i widzę naprzeciwnie siebie mężczyznę wysokiego wzrostu, w stroju wizytowym z kandelabrem z brązu w rękę, wzniesionym nad moją głowę.

Instynktem samozachowawczym wiedziony, uchylam się w stronę łóżka, unikając w ten sposób śmiertelnego ciosu. Nieznajomy, rzuciwszy świecznik na łóżko, ci-

Potrzebni ciekawcy

do roznoszenia gazet
Zgłaszać się do adm. „Rozwoju“

Na Węgrzech jeszcze gorzej

W kleszczach potrójnej cenzury Brak jeszcze najbezwzględniejszej, bo sanacyjnej

Węgierscy pisarze i artyści podjęli w tych dniach energiczną kampanję przeciwko cenzurze. W tym celu zwołane zostało specjalne zebranie zainteresowanych sfer, na którym utworzono stałą komisję dla walki z cenzurą.

W kołach literatów węgierskich wskazuje się na to, że w myśl odnośnej ustawy cenzura na Węgrzech została wprowadzona, de facto jednak w dalszym ciągu istnieje. Urzędowa cenzura wydaje bez jakichkolwiek skrupułów zakazy wystawiania sztuk i publikowania prac literackich, które nie odpowiadają poglądom cenzora. Cenzura półurzędowa wprowadzie bezpośrednich zakazów nie wydaje, ale często daje w odpowiedni sposób do zrozumienia nakładcom i dyrektorom teatrów, że zapoznawanie publiczności z tym czy innym utworem jest niepożądane i mogłoby ewentualnie pociągnąć za sobą wydanie oficjalnego zakazu, co oczywiście dla teatru, względnie dla nakładcy związane byłoby ze znacznymi stratami. Kto przeciwko tym „radom” protestuje, dostaje zazwyczaj odpowiedź, że w istocie nikt nie myślał, ani nie mówił o zakazie, że jedynie danej osobie zwracano uwagę, na możliwość powstania dla niej pewnych szkód materialnych, ale nikt nie jest zobowiązany brać ostrzeżenia takie pod uwagę.

Obok cenzury urzędowej i nieurzędowej istnieje jeszcze na Węgrzech trzeci rodzaj cenzury, którą prowadzą ją na własną rękę członkowie rozmaitych organizacji, działających bądź to z pobudek „patriotycznych” bądź też ze względów „moralnych”. Cenzorzy ci protestują przeciwko wystawianiu pewnych sztuk, nie cieszących się ich sympatjami, prosto w ten sposób, że podczas premjery urządzają w teatrze burdy, kocię koncerty i t. d. a przeciwko sprzedawaniu książek nie znajdujących u nich poparcia mają jedyną broń: kamień, rzucony

w szybę wystawową księgarni, która odważyła się daną książkę polecić czytelnikom.

Te trzy cenzury na Węgrzech znakomicie pełnią swe obowiązki. Literaci i artyści, dopatrujący się w takim stanie

rzeczy pogwałcenia wolności sztuki, postanowili wystąpić w obronie swych praw. Jakie rezultaty przyniesie podjęta przez nich akcja obronna, wykaże chyba już przyszłość najbliższa.

b. gubernator fałszerzem banknotów

BANKIER I PRAWNIK WS PÓLNIKAMI ZŁOCZYŃCY.

Sensacją nielada jest wiadomość, nadeszła z Jacksonville (Floryda), że b. gubernator tego bogatego i pięknego stanu, Sidney Catts, został uwięziony pod zarzutem finansowania szajki fałszerzy, która zamierzała puścić w obieg podrobione banknoty wartości około miliona dolarów.

Catts, będący zarazem pastorem baptystów, był jednym z najzamożniejszych apostołów prohibicji i członkiem Klu-Klusklanu, jednym słowem stuprocentowym, prawowitym Yankesem. Mimoto wszedł w porozumienie z szajką fałszerzy, mającą na czele adwokata Diaza. Diaz zaczął wyrabiać banknoty, studolarowe, a pierwsze od

bitki tak zachwyciły Catta, że dał natychmiast Diazowi 5 tys. dol. na zakupienie ulepszonej prasy drukarskiej, zaco miał dostać 25.000 dol. w fałszywych banknotach.

Skandal sięga jeszcze dalej, gdyż Catts stał w kontakcie z pewnym bankierem nowojorskim, który za odpowiednią prowizją zobowiązał się puszczać w obieg fabrykaty fałszerzy.

W świetle tych faktów, zrozumiałe staje się niedawne zarządzenie o wymianie banknotów dolarowych na nowe. Widocznie już za dużo fałszywych dolarów krąży w obiegu.

Edmund Wasilewski

Piotrkowska 152

poleca w wielkim wyborze modne towary z fabryki

Leonhardta i Bielskich

na płaszcze i garnitury oraz jedwabie i wełny na suknie.

tel. 44-64

ska mi przez zęby:

— Ach! Przylapałem ptaszka, wreszcie! Zapiacisz mi za to!

W oczekiwaniu niechybnego strzału rewolwerowego, polecam Bogu duszę, nie widząc ratunku. Nieznajomy jednak nie sięga po rewolwer, lecz skrzyżowawszy ręce, mówi z hamowaną wściekłością:

— Domyślałem się, że jestem zdradzany!

Masz djable kaftan! Nie mam więc włamywacza wraz ze swą współniczką przed sobą, lecz — co gorsze chyba — z zdradzonego męża i jego żonę! Ale gdzież Janka?! Gdzie moja żona?! Nieznajoma tymczasem jak nie krzyknie na cały głos:

— Nieprawda, Jasiek! Mylisz się! Nie znam tego mężczyzny? To złodziej!!

Tego już było mi za wiele.

— Ja złodziej?! — wrzasnąłem na całe gardło. — To wy, łajdacy, rabusiami jesteście!...

— Dostyc — przerywa mi mężczyzna ponuro — nie wierzę obojgu wam i z panem załatwię się na poczekaniu...

Mówiąc tak, już zdejmuje garnitur.

Nie znosiłem całe życie boksu. Uważałem go za idiotycznie głupi sport, polegający na wzajemnym splaszczaniu sobie fizjognomji. Odzywam się tedy z godnością:

— Skoro pan chcesz pojedynku, mam florety i pistolety w domu, pozostawiam pa-

nu prawo wyboru.

Młoda kobiecina na to w przerażeniu wielkiem zrywa się z łóża i dobrą myślą natchniona, przekręca wyłącznik. Oślepiające światło zalewa pokój. W jego blasku blondyna odziana w błękitną, głęboko wyściętą, pajęczynowemi koronkami przybraną nocną szatkę, była tak kusicielsko-piękna, że w zrozumieniu zazdrości pana małżonka, odwróciłem dyskretnie oczy i... wnet ogarnawszy wzrokiem jasno oświetlony pokój, wykrzyknąłem zdumiony:

— Ależ ja nie jestem u siebie!!!

— Bezczelny! — zawołał mężczyzna, rzucając się ku mnie.

Nie czekałem na jego cios. I w moim mózgu bowiem jasno się teraz zrobiło: winda zawiozła mnie powtórnie na czwarte piętro! Wybiegłem z nieswojego mieszkania, wśladał za mną, nieznajomy, a za nim jego żona usiłująca daremnie zatrzymać go.

Udało mi się wszakże wypaść bez szwanku na klatkę schodową, zbiec o jedno piętro niżej i otworzyć moje, moje prawdziwe drzwi. Nie mogłem jednak przeszkodzić wtargnięciu do mego mieszkania świty mojej: mężczyzny bez surduta i kobiety w neglizju.

Moja żona nadbiegła na halas. Była w takim samym kostjumie (różowego koloru tylko, jako brunetka) co jej sąsiadka z

wyższego piętra i — Bogiem się świadczę — nigdy w życiu nie widziałem równie wdzięcznego obrazka!

Nie miałem jednak czasu na podziwianie go zmuszony stawić czoło „opętanemu”. Na szczęście — zdumienie i — ach, wściekam się! — nieco zachwytu prawdopodobnie na widok mojej Janki w neglizju, zmroziło jego nastroj bojowy.

Obie panie, nagłą intuicją wiedzione zdecydowały jednogłośnie, że zaszło jakieś nieporozumienie, które trzeba wyjaśnić niezwłocznie.

Janka uwieszona u ramienia nieznajomego, jasnowłosa Venus u mego, wezwały nas wspólnymi siłami do natychmiastowego rozejmu i wypowiedzenia się.

Skończyło się na homerycznym śmiechu i butelce szampana, postawionej przede mną, oczywiście, którą wypiliśmy we czworo dla przypiecztowania zgody.

Owej nocy zawarliśmy przyjaźń z sąsiadami z wyższego piętra, która niczem nie zamacona, trwa po dziś dzień, zazdrośnik bowiem wraz ze swą uroczą Venus są przeżyłymi i najjaśniejszymi ludźmi pod słońcem.

Jedyną winowajczynią powyższej przygody była winda, która źle naregulowana, deponowała lokatorów na chybił trafił po piętrach.

HYGIENA I ZDROWIE.

Wpływ odżywiania na chorobę serca

Żołądek nie powinien być przeładowywany

Człowiek o zdrowym sercu wcale nie czuje tego głównego narządu w ciele. Zdążyć się może, że po jakimś wzruszeniu lub szybkim biegu czuje wprawdzie silniejsze bicie serca, ale to szybko przemija i nie sprawia żadnych następstw. Chory na serce za to doskonale odczuwa, że serce jego nie jest w porządku, choćby mu o tem nawet lekarz nie mówił. Doznaje on bowiem przy łada sposobności — przy najmniejszym wzruszeniu silnego bicia serca, ba, objawia się to bicie nawet bez wszelkiej przyczyny. Skoro się położy do łóżka, chory wyraźnie słyszy mocne bicie w uszach i skroniach. Przy większej uwadze nawet zauważyć może uderzenie w palcach i nogach, co oznacza, że serce pracuje ze wzmożoną siłą, aby zadośćuczynić swemu zadaniu. Bieganie lub szybkie chodzenie wprost niemożliwym jest dla chorych na serce, szczególnie zaś objawia się to przy wchodzeniu po schodach, podczas którego bardzo szybko wyczerpuje im się oddech.

Wielu chorych na serce cierpi też na zawroty, nie mogą się schylać, gdyż od razu doznają zawrotów. Nawet lekki obrót głowy wywołuje u chorych na serce niemiły zawrót. W cięższych wypadkach chory taki miewa zawroty, choć się nie rusza, a nawet podczas spokojnego leżenia. Pochodzi to od nieregularnego obiegu krwi w mózgu, który cierpi wskutek tego nie-normalnego stanu serca. Dla otoczenia złe odżywianie mózgu zdradza się tem, że chory bywa rozdrażniony, zły, zniechęcony, smutne miewa myśli, nie znać jednak ubytku sił duchowych. Ponieważ jednak również i inne narządy nie miewają regularnie potrzebnej krwi do życia, a w dodatku nie zawierającej dostatecznej ilości tlenu, z biegiem czasu w nich także dochodzi do złych skutków. W płucach wiązuje się nieżyty płuc, który się objawia kaszlem i wyrzucaniem flegmy. Uporczywy nieżyty żołądka wiele przykrości sprawia chorym na serce. Dolega im zgaga, odbija nie się ucisk w żołądku, apetyt ich bywa niestały, a różnych potraw wogóle nie

trawia. Dochodzi jeszcze leniwe trawienie, wskutek czego stale prawie używać muszą środków przeczyszczających.

Niestety przyznać musimy, że całkowite wyleczenie cierpienia sercowego prawie jest niemożliwe, czy się je leczy lekami, czy też sposobem przyrodniczym czy innymi zabiegami. Niewątpliwą jednak jest poprawa do tego stopnia, że życie chorego na serce, się znośnem, zwraca zdolność do pracy jeśli chory stosuje się do celowych przepisów. Częstokroć chory sam, uważa się za wyleczonego, pomimo, że przy lekarskim badaniu stwierdzono, że cierpienia nie usunie to a tylko dzięki odpowiedniemu zachowaniu się, nie daje się we znaki. Umiarkowany sposób życia polega na odpowiednim odżywianiu i unikaniu cielesnych nadwyrężeń.

Nie chodzi tak o to, co się je i pija, ale więcej jak się to dzieje. Przedewszystkiem choremu na serce nie wolno przeładowywać żołądka; winien on zawsze żyć umiarkowanie.

Zastosowanie się do tej zasady nie zaszkodziłoby również i zdrowym: w ogólności bowiem za dużo się jada, a jeszcze więcej się pija. Każdy człowiek doskonale wyżyłby połową tego, co zazwyczaj dziennie zjada. Całkiem słusznie mawia się, że obfite jedzenie to już jedynie przywyknienie do ciągłego spożywania czegoś. Umiarkowanie w jedzeniu, posłużyłoby więcej zdrowiu, uczyniłoby bowiem ludzi

odporniejszymi na wpływy powietrza, i choroby. Czemu człowiek się odżywia, to mniej ma znaczenie! Jednemu doskonale służy wyłącznie odżywianie się mięsem, inny znów jest zagorzałym zwolennikiem jarstwa, trzeci jada, na co go stać, jeśli żołądek mają zdrowy. Nie znosi on jednak w żadnym razie przeładowania.

Żołądek przeładowany u chorych na serce nadzwyczajnego doznaje wysilenia. Znać to już zaraz po wyglądzie, gdyż wstają od jedzenia zaczerwienieni, nieraz, aż sini z wysilenia. Odczuwają też zmęczenie, bywają senni po posiłku, narzekają na bóle głowy, ucisk w głowie i zawroty, odczuwają potrzebę snu i to zaraz na kilka godzin.

Tacy chorzy za wiele spożywają i raz, a zapewni ich można, że skoro tyko mniej będą jada i pili, nie będą dokuczały im ani powyższe objawy, ani też senność. Bicie serca również się zmniejszy; nie dkuć im też krótki oddech, wogóle będą się czuli lepiej. Chorzy na serce nie potrzebują się bynajmniej głodzić, mogą częściej jadać, choćby co 2 lub 3 godziny, ale małe ilości za każdym razem. Skoro żołądek tych chorych jeszcze całkiem jest zdrowy — znosi też wszelkie potrawy. Ostrożniej trzeba się odżywiać w każdym razie przy chorobie serca, unikać więc należy tłustego i wzdymającego pożywienia, zresztą każdy chory po części sam czuje, co mu służy, a czego powinien unikać.

Zimne nogi, lecz nie galareta

Skutki naziębienia nóg

MODA OBECNA I JEJ WPŁYW NA ZDROWIE.

Do mniejszych dolegliwości codziennego życia należy plaga zimnych nóg.

Zważa się na to zbyt mało, a zwalczają całkiem nieprawidłowo. — Szczególnie kobietom dolegliwość ta przypada w udziale a po części same są temu winne.

W zimnej porze roku uważa się „zimne nogi“ za całkiem naturalny stan i znosi się go z podziwu godnym spokojem, tymczasem łatwo możnaby go leczyć i usunąć.

Główną przyczyną zimnych nóg jest niedostateczny obieg krwi, osłabienie serca, niedostateczny ruch, wadliwe dbanie o zdrowie nóg samych. Oskarżamy w pierwszym miejscu modę, która nakazuje noszenie wąskiego obuwia i cienkich pończoch. Niedostateczny obieg krwi objawia się często po ciężkich chorobach, po chorobach sercowych, żołądkowych i kobiecych. Nieraz powstanie zimnoty nóg jest też wynikiem zawodu, wymagającego ciągłego stania w chłodnych sklepach, jako to u masarzy, piekarzy i t. d.

Błędem jest mniemanie, że objaw zimnych nóg oddziałują jedynie na nogi same. Wpływ ich rozciąga się na całe ciało, na równi zewnętrznie jak i wewnętrznie np. oddziałują ujemnie na pęcherz, nerki i inne narządy podbrzusza. Mnóstwo chorób kobiecych pochodzi z niezważania i nieprawidłowego leczenia zimnoty nóg. Zimne nogi nieraz powodują bóle gardła, nieżyty i poważniejsze zaziębienia.

Najskuteczniejszym jest niezaprzeczalnie leczenie według wskazówek X. Kneippa. Dobra jest nadto codzienna kąpiel nożna, nasamprzód ciepła później na zmianę ciepła i zimna a w końcu gdy nogi już z biegiem czasu nabiorą ciepłoty, — całkiem

zimna. W zmiennej: 3 minuty w ciepłej, jedną minutę w zimnej nodzi moczyć, a zimna powinna być krótka jednodominutowa, po której należy rozgrzewać nogi mocnym rozcieraniem lub szybkim chodzeniem.

Pozatem chodzenie bosymi nogami lub w sandałach, ruch, noszenie obszernej obuwia i odpowiednich pończoch, to nie zawodne i skuteczne środki pomocnicze.

„Zdrowie“.

ODDZIAŁ W ŁODZI
17 ul. Piotrkowska 17
Banku Przemysłowców
w Poznaniu

Spółka Akcyjna
Założony 1861 roku

Złatwia wszelkie czynności bankowe

Przyjmuje WKŁADY oszczędnościowe w złotych i walutach obcych — na każde żądanie i terminowe.

OSTRZEŻENIE Chcąc nabyć proszek naszego wyrobu, należy przy kupnie akcentować wyraźnie żądać oryginalnych proszków z „KOGUTKIEM“ Gąseckiego znanych od lat trzydziestu. Zwracajcie uwagę i odrzucajcie uporczywie polecane naśladownictwa w podobnym do naszego opakowaniu

REKLAMA TO POTĘGA

KRONIKA

KALENDARZYK.

Niedziela, 5 maja — Piusa V.

TEATRY.

Teatr Miejski: pp. „Dwaj panowie B”, w. „Sen”.

Teatr Kameralny: — pp. „Miłość bez groza”.

Teatr Popularny: — „Berek Joselewicz”.

WIDOWISKA.

Casino: — „Rapsodia węgierska”.

Splendid: — „Noc miłosna skazańca”.

Luna: — „Tancerka”.

Grand Kino: — „Szkoła paryska”.

Capitol: — „Adjutant cara”.

Apollo: — „Śmieć się pajacu”.

Palace: — „Wyzwolona”.

Czary: — „Zagadka srebrnego dolara”.

Corso: — „Tajemnica wagonu pocztowego”.

Mimoza: — „Tajemnica starego rodu”.

Odeon: — „Twoja ciotka — moja ciotka”.

Resursa: — „Dzikuska”.

Spółdzielnia: — „Tajemnica cytadeli w Dublinie”.

M. Kin. Ośw.: — „Faust”.

Wodewil: „Ostatnie dni panowania Mikołaja II”.

oOo

Wiadomości Dieżące.

BUDOWA POMNIKA KOŚCIUSZKI.

Na posiedzeniu Magistratu w dniu 2 b. m. postanowiono rozpocząć budowę trzonu betonowego wraz z rusztowaniem pod pomnik Tadeusza Kościuszki na Placu Wolności, w formie zaakceptowanej przez Komitet Budowy. Ze względu na specyficzny charakter tych robót ogłoszony będzie konkurs ograniczony, za którego podstawę przyjęte zostaną opracowane przez Wydział Budownictwa warunki przetargu, projekt umowy, koszty oraz cen oraz kosztorys ślepy. (n)

UKARANIE WŁAŚCICIELA TAKSÓWKI.

Wydział Przedsiębiorstw Miejskich, sprawujący nadzór nad dorożkami samochodowymi, nałożył na właściciela taksówki Nr. 254 karę w wysokości zł. 50, — za nadużycie, polegające na pobraniu opłaty za przejazd w dzień według taksy nocnej — wyższej o 50%.

Kara ta nałożona została — w myśl par. 22 przepisów o eksploatacji drożek samochodowych w Łodzi. (n)

Z MIEJSKIEJ SZKOŁY PRACY.

Podania do klasy I-ej Miejskiej Szkoły Pracy w Łodzi przyjmuje kancelarja Szkoły (Piotrkowska 115) w dniach od 6-go do 15-go b. m., w godzinach od 9-ej do 12 w poł.

Druki na podania można nabyć w kancelarji szkoły.

W klasach starszych miejsc wolnych niema. (n)

NA RZECZ SYGNALIZACJI ELEKTRYCZNEJ L. S. O. O.

W niedzielę dnia 5 maja r. b. odbędzie się zabawa w Luna Parku na rzecz sygnalizacji elektrycznej L. S. O. O.

Początek o godzinie 12-ej. Ognie bengalskie godz. 11-ta wieczorem.

Podwyżka prywatnej stopy procentowej

STAWKI PROCENTOWE OD WKŁADÓW W BANKACH.

Z dniem dzisiejszym na mocy rozporządzenia ministerstw: Skarbu i Sprawiedliwości weszło w życie rozporządzenie, określające, że korzyści majątkowe, osiągane przy czynnościach kredytowych, nie mogą przekraczać 13 proc. w stosunku rocznym. Procent ten nie obejmuje zwrotu kosztów porta, damna i opłat stemplowych oraz nie obejmuje prowizji obrotowej, która jednak nie może przewyższać ¼ proc.

W związku z podwyżką stopy procentowej Banku Polskiego osoby posiadające wkłady w bankach, domagają się podwyższenia, również o 1 proc. odsetek od wkładów, powołując się na uchwałę rady Banku Polskiego. Należy wyjaśnić, że zachodzi tu nieporozumienie. Podwyższenie stopy dys-

skontowej Banku Polskiego nie przesądza samo przez się o wysokości odsetek, płaconych przez poszczególne banki od wkładów. Ponieważ jednak w praktyce odsetki płacone przez banki przy udzielaniu kredytów, więc po zdecydowaniu sprawy podwyżki stopy procentowej od dyskonta banki prywatne będą się musiały również zastanowić nad sprawą podwyżki odsetek, płaconych od wkładów.

Podwyżka procentu od dyskonta wek sli przez banki prywatne wywołała w Łodzi przygnębiające wrażenie w sferach kupieckich i rzemieślniczych, gdyż zastój w pracy i interesach nie daje możliwości pokrywania z zysków wciąż rosnących ciężarów. (O)

Szarża policji przed Magistratem

BURZLIWE MANIFESTACJE BEZROBOTNYCH.

Jak wiadomo na terenie naszego miasta istnieje szereg związków zawodowych, które prowadzą między sobą ostrą walkę o wpływy wśród mas robotniczych. Chcąc wykazać swą intensywną działalność starają się o pracę li tylko dla swych członków. Magistrat ostatnio usiłował wprowadzić t. zw. klucz partyjny to jest dzielić pracę na robotach sezonowych procentowo pomiędzy trzy związki: klasowe, „Praca” i chrześcijańskie. Naskutek sprzeciwu niektórych związków, które w memorjale, złożonym do władz centralnych oświadczyły, iż Magistrat będzie specjalnie faworyzował związki klasowe, władze centralne warszawskie udzielając kredytów magistratowi zastrzegły sobie, iż do robót sezonowych będą przyjmowani robotnicy tylko za pośrednictwem P. U. P. P. Magistrat do powyższego zarządzenia się przychylił.

Tymczasem „Kartel Związków Zawodowych”, utworzony wskutek rozbitcia się

N. P. R. na lewicę i prawicę, domagał się przyjęcia swych członków w liczbie 150. Magistrat nie mógł uczynić zadość temu postulatowi związku N.P.R.-prawicy. Od szeregu dni tłum złożony z 200 robotników wyżej wspomnianego związku manifestował przed Magistratem domagając się pracy. Zwykle interwencja policji odnosiła skutek i demonstranci rozchodzili się do domów. Wczoraj o godz. 11 rano tłum ponownie zebrał się przed Magistratem demonstrując nader chałaśliwie. W pewnym momencie zebrani podburzani przez agitatorów usiłowali siłą wedrzeć się do Magistratu. Zawezwana policja piesza i konna z trudem rozpedziła demonstrantów. W czasie likwidacji zajść został poturbowany Wdowiak Stanisław, jeden z przywódców związku N.P.R.-prawicy.

Po demonstracjach tych zostało zwołane nadzwyczajne posiedzenie Magistratu m. Łodzi. (O)

Protest przeciwko bestjałstwu Niemców w Opolu

PROTEST CHRZEŚCIJAŃSKICH ORGANIZACJI ŁÓDZKICH.

Chrześcijańska Demokracja, Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich, Chrześcijańskie Związki Zawodowe, zrzeszone w Radzie Okręgowej, Chrześcijański Związek Młodzieży Pracującej „Odrodzenie” i Chrześcijański Uniwersytet Robotniczy, jako też cały ruch chrześcijańsko-społeczny w Łodzi, na wielkich manifestacjach i obchodach robotniczych w dniu Święta Narodowego — Święta Pracy 3 Maja, padło sły potężny głos oburzenia i protestu z po-

wodu bestjałskiego pobicia członków Opery Polskiej w Katowicach na występach gościnnych w Opolu przez zdziczałe hordy pruskiego teutonizmu, wyrażając wyrazy głębokiego współczucia i śląc braterskie pozdrowienia członkom Opery Polskiej od braci robotniczej z polskiego Manchesteru. Przy uchwalaniu protestu z tysięcznych piersi robotniczych wyrwały się strofy potężnego hymnu narodowego — hymnu ślubowania „Nie rzucim ziemi...”

Tanie kąpiele dla uczące się młodzieży

W MIEJSKICH ZAKŁADACH KĄPIELOWYCH.

Dażąc do uprzywilejowania kąpiele jak najszerzszym warstwom ludności i w trosce o zdrowie młodzieży szkolnej, Magistrat postanowił zniżyć o 50% opłaty dla uczące się młodzieży w miejskich zakładach kąpielowych.

Zgodnie z uchwałą Magistratu, od dn. 10 b. m. pobierane będą następujące opłaty za kąpiele dla młodzieży szkół średnich i

wyższych: 1) w I Miejskim Zakładzie Kąpielowym (Wodna 25) — 90 gr. (wanna I kl.) i 65 gr. (wanna II kl.); 2) w II Miejskim Zakładzie Kąpielowym (Szkołna 11) — 50 gr. (wanna I kl.) i 40 gr. (wanna II kl.)

Co się tyczy dziatwy szkół powszechnych korzysta ona z bezpłatnych świadczeń kąpielowych we wszystkich zakładach miejskich. (n)

Sąd Najwyższy

w kwestji dóbr skonfiskowanych

Motywy wyroku w sprawie, która stanowić może precedens dla wielu innych

Za udział w powstaniu 1863 r. Alojzy Szumkowski, nieżyjący już ojciec powoda, został skazany na zamieszkanie na Syberji oraz na konfiskatę majątku.

Po confirmacji powyższego wyroku przez generał-gubernatora Murawjewa nastąpiło zatwierdzenie w dn. 12 kwietnia 1872 r. przez tegoż generał-gubernatora wydzielenie na rzecz skarbu rosyjskiego połowy majątku Karpowicze (której nadano następnie nazwę Karpiniec), stanowiącego wspólną własność pomienionego Alojzego Szumkowskiego z bratem jego Antonim. Bez względu na spór, wszczęty w trybie postępowania administracyjnego przez współwłaściciela i posiadacza majątku Antoniego Szumkowskiego, przeniesiony następnie w toku instancyj do Senatu, — na mocy zezwolenia cesarskiego z dn. 18 marca 1874 r. na sprzedaż poddanej konfiskacie połowy majątku naczelnikowi kancelarii generał-gubernatora Mikołajowi Rubcowowi, oraz stosownie do zarządzenia Min. dóbr państwowych w dn. 13 kwietnia 1874 r. sporządzony był akt sprzedaży rzeczony połowy majątku (337 dzies.) temuż Rubcowowi na zasadach instrukcji z dn. 23 lipca 1865 r. za sumę 3500 rub., płatną ratami po 175 r. rocznie w ciągu lat 20; w dn. 16 kwietnia 1874 r. Rubcow został wprawdowany w posiadanie.

Syn Alojzego Szumkowskiego Stefan wystąpił na drogę prawną i oto sprawa przeszła przez trzy instancje i majątek został powodowi, Stefanowi Szumkowskiemu zwrócony. Sąd Najwyższy w motywacjach swojego wyroku przytacza następujące argumenty, mające zasadnicze znaczenie:

Tytuł pozwanych oparty jest na akcie nabycia spornego majątku od skarbu rosyjskiego, który objął majątek w posiadanie na skutek konfiskaty tegoż majątku za udział ojca powoda w powstaniu 1863 r. Wniosek Sądu Apelacyjnego, iż w tym stanie rzeczy tytuł sprzedawcy był wadliwy i nie mógł skutkować przeniesienia nań prawa własności, jak również dalszego przelewu tego prawa na spadkobiercę pozwanych jest w ostatecznych wyniku słuszny bynajmniej przytem dla takiego wyrzeczenia nie jest konieczny specjalny przepis ustawy ani nie zachodzi potrzeba — jak to uważał Sąd Apelacyjny — do uciekania się do przepisów art. 9 i 10 UPC. Tytuł bowiem skarbu rosyjskiego opierał się na takim stosunku publiczno-prawnym, który przez Naród Polski i Państwo Polskie nie może być poczytany za legalne źródło prawa własności na ziemiach polskich, a mianowicie na gwałcie ze strony zwycięskiej władzy rosyjskiej względem powstańca, pokonanego w walce o wolność Polski. Wszelkie akty władzy rosyjskiej czy to ustawodawcze, czy też wykonawcze na których oparta była i za których pomocą dokonana

została taka konfiskata, nie były aktami prawa, lecz przejawami bezprawia, wynikającymi z zaprzeczenia Narodowi Polskiemu najistotniejszego jego prawa, jakim jest prawo do samodzielnego bytu państwowego. Walka z zaborcą nie była przestępstwem, lecz prawem i obowiązkiem wszystkich porzbirowych pokoleń polskich, ich najlepszymi wysiłkami — jak to stwierdza ustęp wstępny do Konstytucji z dn. 17 marca 1921 r., wspominający z wdzięcznością imieniem Narodu Polskiego męstwo, wytrwałość i ofiarność owej walki; konfiskata majątku za udział w takiej walce nie była przeto karą, która z istoty swej jest wyznacznikiem sprawiedliwości celem przywrócenia pogwałconej powagi prawa, lecz aktem zemsty i przemocy, skierowanym ku temu skutecznieszemu ugruntowaniu bezprawia. Wytworzone przez taki gwałt i bezprawie stosunki prywatno-prawne, których samo powstanie byłoby zgoła niemożliwe w Państwie Polskiem, mogły istnieć jedynie dopóty, dopóki istniał ówczesny stan rzeczy, polityczno-prawny i istniała władza, zdolna wymusić trwanie takiego stanu rzeczy; wówczas też, w związku z ustrojem państwowym rosyjskim, dla zniesienia skutków takich konfiskat i opartych na nich tytułów przez władze i sądy, wchodzące w skład owego ustroju, konieczny byłby zezwalający na ich unicestwienie przepis ustawy. Z chwilą jednak ustąpienia tamtej władzy, wypadku tamtego ustroju i odzyskania przez Polskę niepodległości upadły również takie nielegalnie powołane do życia stosunki prywatno-prawne, jako sprzeczne z istniejącym od tej chwili stanem publiczno i prywatno-prawnym, odżyły natomiast prawa i tytuły legalnych właścicieli majątków skonfiskowanych — o ile, naturalnie, nie zostały utracone w sposób, odpowiadający nowemu stanowi prawnemu w Państwie. Oczywiście, ze względu na zaszłe w między czasie lub nawet w następstwie zmiany prawne odnośnie do wielu z pośród owych majątków, nie zawsze możliwe byłoby uwzględnienie roszczeń o przywrócenie ich pierwotnym właścicielom lub ich następcom, nieraz bowiem obecny posiadacz może zastąpić się dobrym tytułem nabycia wytworzył się przeto stan taki, w którym prawa właścicieli majątków skonfiskowanych za udział w walce z zaborcą, oparte na tytułach z doby konfiskaty, mogą być uznane za upadłe jedynie w tych wypadkach, w których zachodzą po temu przyczyny prawne zgodne ze stanem prawnym, obowiązującym w Państwie Polskiem. Pogląd odmienny, sprowadzający się do przyjęcia zasady utrzymania w mocy obecnego stanu posiadania majątków skonfiskowanych dla tego jedynie, że stan taki był utworzony przez ustawodawstwo rosyjskie, spowodowałby sankcjonowanie i dalsze wykonywanie z Naród Polski represyj, wymierzo-

nych przeciwko tym którzy wystąpili do walki o najistotniejsze prawa Narodu, byłby przeto, z jednej strony sprzeczny z porządkiem publicznym w Państwie Polskiem, z drugiej zaś strony nie liczyłby się zgoła ze skutkami prawnymi przywrócenia niepodległego bytu tegoż Państwa, które zniweczyło samą podstawę owego stanu posiadania, tak iż od tej chwili przepis ustawy byłby konieczny nie dla uznania takiego stanu za nielegalny, lecz przeciwnie dla stworzenia dlań podstawy prawnej. Poza przypadkami bowiem wyżej wspomnianymi, obecny stan posiadania majątków skonfiskowanych mógłby uzyskać dalszy byt legalny jedynie bądź z przedawnienia (o czem niżej), bądź z mocy wyraźnej woli ustawodawcy polskiego, który byłby władny, gdyby to uznał za wskazane z pewnych względów społecznych, gospodarczych lub nawet politycznych, wzbronić wogóle czy tylko w pewnych warunkach windykacji takich majątków z rąk nieprawnych ich posiadaczy, nawet wówczas, gdy według ogólnych zasad prawa obowiązującego żadne ku temu nie zachodzą przeszkody. Taki akt ustawodawczy nie został jednak wydany ani do chwili zapadnięcia zaskarżonego wyroku, ani nawet do doby obecnej.

Natomiast nie bez poważnego znaczenia jest okoliczność, iż Sejm Ustawodawczy jednomyślną rezolucją, uchwaloną w d. 4 maja 1920 r., stwierdził że wszystkie konfiskaty majątków osób, które walczyły o wolność Polski, dokonane przez rządy b. państw zaborczych, bez względu na to; w jakiej nastąpiły formie, były aktem gwałtu i bezprawia, rezolucji powyższej towarzyszyło wezwanie Rządu do złożenia Sejmowi projektu ustawy któraby zgodnie z poczuciem sprawiedliwości wyrównała krzywdy, jakich od rządów państw zaborczych doznali uczestnicy walk o wolność i ich następcy; brzmienie tej ostatniej rezolucji świadczy dowolnie o trosce Sejmu o wyrównanie krzywd, o jakich była mowa, we wszystkich bez wyjątku przypadkach, nie wyłączając i takich, w których przywrócenie posiadania majątków skonfiskowanych okazałoby się z jakichkolwiek powodów niemożliwym, co oczywiście nie mogłoby być osiągnięte inaczej, jak w drodze ustawodawczej. Gdy zatem w przypadku kiedy żadnych przeszkód, ani prawnych ani faktycznych, ku takiemu przywróceniu nie było, gdyż sporny majątek pozostał w rękach spadkobierców pierwotnego nabywcy, to nie mógł Sąd Apelacyjny odmówić powodowi prawa windykowania tegoż majątku od pozwanych. Wyrok zaś zaskarżony stanowił rozstrzygnięcie sporu, wynikłego na tle zbiegu dwóch tytułów, z których jeden, tytuł powoda, opierał się na art. 420 i 4124 t. X cz. 1 Zw. Pr, drugi zaś, tytuł pozwanych, nie znajdował oparcia w (c. d. na str. 13-ej).

(dok. ze str. 11-ej)

żadnych przepisów prawa, obowiązującego w Państwie Polskiem.

Gdy zarówno ojciec powoda, jak następnie sam powód do czasu powstania właściwego sądu polskiego pozbawieni byli możliwości wystąpienia na drodze sądowej odzyskanie spornego majątku, gdyż żaden sąd rosyjski według obowiązującego wówczas dla tych sądów ustawodawstwa nie byłby mógł wydać przychylnego dla powodów wyroku, a więc gdy zachodziła w związku z ówczesnym stanem polityczno-prawnym przeszkoda prawna do obrony praw przez wytoczenie powództwa, to pozwani — jak to w ostatecznym wyniku słusznie uznał Sąd Apelacyjny — nie mogą bronić się przedawnieniem nabywczem, to ostatnie bowiem mogło zacząć biec dla nich dopiero od chwili ustąpienia pomienionej przeszkody prawnej (art. 533 i 694 t. X, cz. 1 Zw. Pr.), a więc dopiero od chwili rozpoczęcia działalności sądów polskich (ustawa z dn. 31 lipca 1919 r. o prawach, obowiązujących w okręgu sądowym białostockim w zakresie sądownictwa, Dz. Pr. Nr. 64 poz. 382)

Teatr i sztuka

TEATR MIEJSKI.

Ostatnie przedstawienie „Dwóch panów B” dane będą dziś o godz. 4 popołudniu po cenach popularnych i we wtorek po cenach najniższych.

„Sen”.

Dziś i w czwartek wieczorem rewelacyjna sztuka F. Kruszewskiej „Sen” w oryginalnej i barwnej inscenizacji Edmunda Wiercińskiego z Karoliną Lubieńską w roli głównej.

rutro „Handlarze sławy” dla Związków Robotniczych.

W próbach arcydzieło historyczne D. Meręzkowskiego „Car Paweł I”

TEATR KAMERALNY.

„Miłość bez grosza”.

Wyborna i powodzeniowa sztuka Kie drzyńskiego „Miłość bez grosza” grana będzie dziś, jutro i pojutrze wieczorem.

Dziś o godz. 5 popołudniu „Miłość bez grosza” po cenach niższych.

„Adwokat i róża”.

We środę premiera 3-aktowej komedji Jerzego Szaniawskiego „Adwokat i róża”.

TEATR POPULARNY.

Dziś o godz. 4,30 pp. i 8,30 wiecz. „Berek Joselewicz”. Będą to już ostatnie przedstawienia tej sztuki. Od czwartku nadchodzącego tygodnia wchodzi na repertuar teatru znana i głośna operetka „Tajemnice Haremu” z Brandtówną w roli głównej

TEATR W SALI GEYERA.

Dziś o 4,20 pp. i 8,20 wiecz. po raz ostatni ciesząc się olbrzymim powodzeniem baśń operetka w 7 aktach „Ali-Baba” i czterdziestu rozbojników”.

UCIECHA DLA DZIECI.

Dzieci, które w roku ubiegłym zachwycały się występami Ninki Wilińskiej,

Rewizja procesu Łaniuchy

CZYŻBY WSKUTEK POMYŁKI SĘDZIÓW ŁÓDZKICH?

Wczoraj w godzinach popołudniowych sąd postanowił sprawę przekazać ponownie po rozpatrzeniu przez sąd apelacyjny w Warszawie sprawy apelacyjnej obrońców skazanego na śmierć Stanisława Łaniuchy, do sądu okręgowego w Łodzi do ponownego rozpatrzenia w innym składzie sądu. (p)

WARSZAWSKA GIEŁDA OFICJALNA

Papery procentowa	Wart. nom.	Tranzakcje w złotych Dnia 4 V	Fabryk cukru	Wart. nom.	Tranzakcje w złotych Dnia 4 V
8 pr. I. Z. E. Gosp. Kraj	100	94.00	Chodorów	100 zł.	
5 pr. Ob. kom. B.G. Kraj	100	94.00	Ciechanów	40 "	
8 pr. L. Z. Pań. Ban. Rol.	100	94.00	Czersk	10 "	
8 pr. Poż. Konwersyjna	100	67.00	Częstocice	100 "	
5 pr. Kon.w. Poż. Kolej.	100	60.00	Gostawice	100 "	
10 pr. Poż. Dol. 1919-1920r.	100	92.00	Michałów	10 "	
5 pr. Poż. Kolejowa	100	50.00	Warsz. T. Fabr. cukr.	10 "	
5 pr. Poż. Prem. Serja II z 1928	5 dol.	105.00			
		80.50	Fabryk cementu		
Lisy Zastawne			Firley	50 zł.	
4 pr. Tow. Kred. Ziemska	100 zł.	42.25	Łazy	10 "	
4 1/2 pr. " " "	100 "	47.75	Wysoka	100 "	
8 pr. " " "	100 "	75.25	Kopalń i zakładów hutniczych		
4 1/2 pr. " listy zast. Łodzi	100 "	44.25	Warsz. T. Kop. Węg.	100 zł.	
8 pr. " " " Warsz.	100 "	67.50	Naftowa		
8 pr. " listy zast. Łodz.	100 "	61.00	Polska Nafta	25 zł.	
Obligacje			Standart-Nobel	50 "	21.25
4 1/2 pr. Poż. Konwersyjna m. Warsz. z 1925r.	100 zł.		Fabryk Metalowych		
5 1/2 pr. Poż. Konwersyjna m. Warsz. z 1926r.	100 "		Cegielski	50 zł.	
6 pr. Poż. Konwersyjna m. Warsz. z 1926r.	100 "		Lilpop	25 "	34.00
Akcje			Modrzejów	50 "	
Bankowe			Norblin	100 "	192.50
Dyskontowy	100 zł.	125.00	Orthwein	25 "	
Handlowy	100 "	120.00	Ostrowiec Ser. Bl.	50 zł.	93.00
Polski	100 "	163.00	Parowóz	25 "	
Pol. rzem. we Lwowie	100 "		Pocisk	25 "	
Zachodni	25 "		Rohn	25 "	
Zw. Sp. Zarob'	100 "	85.00	Rudzki	50 "	
Chemiczne			Starachowice	50 "	28.50
Cerata	50 zł.		Ursus	15 "	
Sole potasowe	25 "		Zieleniewski	100 "	
Grodziski	50 "		Fabryk Wyr. Włók.		
Kijewski Scholtze	100 "		Zawiercie	30 zł.	
Puls	10 "		Łyrardów		
Spiess	100 "	255.00	Przedsięb. Handlow.		
Stram	12.50		Borkowski	25 zł.	
Elektryczne			Jabłkowski	10 "	
Elektr. Dąbrow.	50 zł.	100.00	Syndykat Rol. Warsz.	20 "	
Elektryczność	100 "		Spożywcze		
Pol. Tow. Elek. P. T. E.	30 "		Haberbusch	100 zł.	222.00
Pol. Tow. Elek. P. T. E. veri.	100 "		Herbata-Szumilin	25 "	
Ułodek	10 "		Spirytus	4 "	
Ułodek	10 "		Przedsiębiorstw różn.		
Sida i Swiatlo II em	50 "		Żegluga	105 zł.	
			Bristol	665 "	
			Majewski i S-ka	35 "	
			Lombard	100 "	
			Pustelnik	50 "	

WALUTY I DEWIZY.

Holandja 338,65	Szwajcaria 171,78
Londyn 43,28	Stokholm 238,38
N. Jork 8,90	Wiedeń 125,21
Paryż 34,86	Włochy 46,74
Praga 26,89	

z wielką niewątpliwie radością powitają wiadomość, że w czwartek dnia 9 b. m. ta zachwycająca młodociana artystka znów się im ukaże na scenie. Wystąpi ona w zupełnie nowych, nigdy tu niegranych komedijkach naszego świetnego bajkopisarza, Benedykta Hertza, autora „Przygód Magduś”, „Bażanta złowrogo” i wielu innych doskonałych książek dla młodzieży. Sam autor również bierze udział w tym przedsta-

wieniu. Na program przedstawienia złożą się następujące komedjki: „Nowy Robinzon”, „Strach ma wielkie oczy”, „Lalka; pajac i piłeczka”. Będzie dużo muzyki, śpiewów, tańców i śmiechu.

Przedstawienie to odbędzie się w Sali Filharmonji o godz. 4-ej po południu. Bilety sprzedaje kasa Filharmonji.

Na bieżący sezon budowlany:

ZELAZO betonowe
BELKI żelazne
CEMENT wszelkich marek
WAPNO
TEKTURE smołowcowa

i wszelkie artykuły wchodzące w zakres budownictwa poleca ze składu i wagonowo

„ELIBOR”

Sp. Akc. Handl. - Przemysł. Ł. J. Borkowski
 w Łodzi, ul. Kilińskiego 70. Telefon 4-94

FORTEPIANY FISHARMONJE PIANINA

firmy

August Foerster, Georgswalde

są z powodu swego wspaniałego tonu i wykończenia powszechnie lubiane i pożądane.

Wyłączny przedstawiciel:

Karol Koischwitz

Łódź, Piotrkowska 67

Tel. 54-78 i 24-72,

Największy wybór zagranicznych i krajowych pianin na miejscu.

Dogodne warunki spłaty. Ceny umiarkowane, Fachowa obsługa.

NADESZŁY LICZNE TRANSPORTY NADESZŁY OBUWIA Ludowego, Sportowego i Tennisowego

PANTOFLE domowe

Sprzedaż hurtowa i detaliczna
 — po cenach fabrycznych —

SANDAŁKI

MĘSKIE, DAMSKIE i DZIECIENNE

Kupon Rabatowy.

Okaziciel niniejszego kuponu korzysta z rabatu (złoty jeden) przy kupnie pary obuwia Ludowego, Szarego, Brązowego

	Pięciennego na gumowej podszewie			
Nr. 21 — 27	28 — 34	35 — 41	42 — 46	
złote 4.00	4.50	5.50	6.30	

Ceny bez zobowiązania.

Otrzymuje również bezpłatnie 4 kupony rabatowe po 1 złoty dla odstąpienia swym znajomym. Skład Hurtowy i Detaliczny Obuwia na gumowej podszewie oraz Piłek (firmy „Wolbrom” Sp. Akc.) M. Fantulls, Łódź, Ogrodowa 2 (róg Nowomiejskiej) Telefon 61-96

PARK JULJANOW

Od dnia 5 maja r. b. otwarty dla Sz. Publiczności od godz. 8 rano do 10 wieczorem.

NA MIEJSCU: Cukiernia - piwiarnia, łódki, huśtawki, sala tańca, strzelnice i t. d.

Do tańca przygrywa orkiestra dęta
 I. K. POZNANSKIEGO

Uwaga: Bufet pod fachowym kierownictwem, obficie zaopatrzone w zimne i gorące zakąski

WEJŚCIE dla dorosłych 60 gr., dla młodzieży 30 gr.

POŃCZOCHY JEDWABNE ze strzałką od 3-6 zł. wata

Sprzedaż

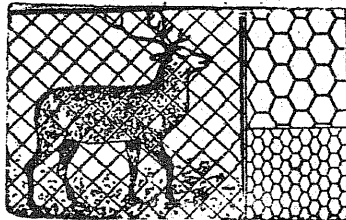
fabryczna wyrobów
POŃCZOSZNICZYCH

Pończochy od zł. 1.50.
 Skarpetki od zł. 1.20.

PO CENACH FABRYCZNYCH
 w firmie

M. Kołodziejski
 Andrzeja 3.

POŃCZOCHY JEDWABNE ze strzałką od 3-6 zł. wata

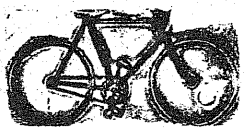

Druciane Parkany, Plecionki Tkaniny

Gazy miedz. do filtrów „Rabitz” do robót betonowych we wszystkich metalach wyrabia i poleca

Rudolf JUNG

ŁÓDŹ, Wólczańska 151
 telef. 28-97.

NAJTAŃSZE ŹRÓDŁO ZAKUPU wszelkich artykułów rowerowych oraz surowe części do budowy ram.

Ceny fabryczne.

M. SZUREK

Kilińskiego 42, front, parter.

Dr. St. Bibergal

Moniuszki 11 Tel. 62-22
 Choroby skórne i weneryczne
 Przyjmuje od 8-10 r. i od 5-8 w

Wiosna Idzie!!! Na wypłatę!!!
 Najdogodniejsze warunki! Najtańsze ceny!

Eleganckie gotowe płaszcze damskie i męskie. Czysto wełniane materiały na damskie i męskie palta, ubrania kostjumy i suknie. Swaetry. Kostjumy Swaetrowe. Crep de-chine, tafta, popelin crepa-satin, georgete. Jedwabne malowane szale i chustki. Gotowa męska i damska bielizna. — Pończochy, Skarpetki, Parasolki. Biały towar. Materacowe. Purpur. Obrusowe. Ręcznikowe. Sciereczki. Prześcieradłowe. Etamina. Opal. Satyna Zefiry. Torebki, Rękawiczki, Obuwie i moc innych artykułów poleca

DOM WYPŁAT

LEONA RUBASZKINA

Kilińskiego 44

REKLAMA TO POTĘGA!!!

Ku upamiętnieniu pierwszego dziesięciolecia odzyskanej niepodległości państwowej i zjednoczenia Polski odbędzie się w czasie

od 16 maja do 30 września 1929

pod protektoratem

PANA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA W POZNANIU

Wystawa obejmuje działy: kultury i sztuki, przemysłu i rolnictwa, wychowania fizycznego i sportów, emigracji.

Wzniesiona zbiorowym wysiłkiem Narodu i Rządu POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA stanie się potężną dźwignią polskiego życia kulturalnego i gospodarczego.

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA tylko wówczas spełni całkowicie swe wielkie zadanie, jeżeli ją zobaczy cała Polska.

BANK PRZEMYSŁOWCÓW ŁÓDZKICH

Spółdzielnia z ogr. odp.

Rok założenia 1881

Ewangelicka No 15

przyjmuje z oprocentowaniem

Wkłady oszczędnościowe w Złoty
z wymówieniem i na każde żądanie

Wkłady oszczędnościowe w Dolarach
innych w alutach obcych, zwrotnie w Dolarach itp.

Złatwia wszelkie operacje bankowe

BANK DEWIZOWY.

Wynajem kasetek stalowych (Safes)

ELEGANCKIE PANIE

zaopatrują się już na sezon w wiosenne palta w
Magazynie wykwiintnej konfekcji damskiej

Z. GLIKSMAN Główna Nr. 1 róg Piotrkowskiej

Sprzedaz na raty i za gotówkę

Baczność!

Wykonuję garnitury 50zł.
palta 45 zł. własne dodatki
Robota pierwszorzędna
KRAWIEC KAMINSKI
Napiórkowskieg 5
front II piętro

Uczelnia Praktycznej
Handlowości

Pawła Kina

Karola 3

przyjmuje zapisy na wszelkie
Przedmioty handlowe i na język

Nasiona

Pierwszej jakości, rolne,
traw, drzew, warzywne i
kwiatów, oraz narzędzia
i przyrządy ogrodniczo-
pszczelnicze, polecają składy
L. Jasińskiego,

prowadzone od 1870 roku
w ŁĘCZYCY, ul. Poznań-
ska 30, telefon 125

w ŁODZI, ul. Sw. Andrze-
ja 10, telefon 68-5b

Cenniki rozsyłane są bez-
płatnie

Fotografujcie się

gdzie tanio i dobrze

tylko

u „Zjednoczonych Fotografów”

Łódź, ul. Narutowicza 13

tel. 25-00.

Ceny konkurencyjne:

12 Fotografij m. biust **Zł. 3-**

6 Pocztówek retusz. cała fig. „ **5-**

6 Fotografij gabinet „ „ „ **15-**

1 Portret duży rozm. 40x50cm-
z natury cała fig. „ **15-**

UWAGA:

Cd. p.p. amatorów przyjmuje się wszelkie roboty
fotograficzne

Niepogoda nie robi różnicy w zdjęciach.

Zakład czynny bez przerwy od 9 do 7 wiecz.

AGENTOW FIRMA NASZA NIE WYSYLA.

Parcele letniskowe przy nowej szosie ŁÓDZ - WARSZAWA

z części majątku Łagiewniki z gruntem suchym i przepuszczalnym, pięknym falisto-pagórkowatym położeniem, graniczące z lasami iglastymi. Cena od 1 zł. za metr. kw. Szczegółowe informacje w poniedziałki, środy i piątki w Grand-Hotelu w Łodzi, Piotrkowska 72, pokój 423 od godz. 6-stej do 8-mej p. p.

Drobne ogłoszenia

Kupno i sprzedaż

Na raty i za gotówkę
Cała Łódź, wie, że najlepiej kupuje się meble tylko w zakładzie tapicerskim B-ci Gabałów Nawrot № 8. Otmiany, tapczany fotele, krzesła, kredensy, garderoby stoły, oraz przyjmujemy wszelkie zamówienia, wykonanie solidne. Na raty — za gotówkę. 4253

Sprzedam nową oficynę z ogródkiem plac 40x68. ul. Malczewskiego Nr. 25 Chojay. 7810—3

Korzystna okazja dla samodzielnich tkaczy. Z powodu likwidacji Spółki, Lenwełna Pierwsza Kaszubska Tkalnia, oddam 5 krośnię z przyborami, chcącym się osiedlić na Kaszubach, w dzierżawę lub sprzedam bez wpłaty i na dłuższe spłaty. Dla osiedlających się dobra przyszłość, gdyż jedyna tkalnia na Kaszubach. Bliższe informacje udziela S. Formella Sierakowice ul. Nadzieji 4a. Po morze. 5419—3

Sprzedaje się 4 folwarki z dobrmi zabudowaniami, pięknymi ogrodami, z inwentarzami żywymi i martwymi, ceny przystępne, oraz gospodarki podmiejskie, miejskie, nadające się pod letniska. Bliższych wiadomości w biurze pośredniczym, Borowieckiego, Zgierz, Parzęczewska 3. 1,3,5.

Fianina, fortepiany, fisharmonje najtaniej na raty sprzedaje Chodkowski Sienkiewicza 25 7848—1

Fianino czarne zł. 1200 sprzedam Piotrkowska 243 front parter. 7850—1

Łóżko z materacem, bielizną, niarę, otomanę, fotele klubowe, lampę elektryczną i maszynę ręczną, okazjnie sprzedam tanio. Główna 55 m. 46 oficyna prawa. 7824—1

Magiel do sprzedania Piotrkowska Nr. 120 7818—1

2 magle ręczna i elektryczna do sprzedania na wynos. Wiadomość w Rozwoju. 7796—1

Sprzedam plac za kolejną przy ul. Rzgowskiej oraz piwiarnię, Wiadomość Anny 31 piwiarnia. 782—1

Zaraz sprzedam nowy dom murowany 18 mieszkań Dla nabywcy pokój z kuchnią wolny. Wiadomość u właściciela, Kielna 29. 7816—1

Posady i prace

Potrzebna dziewczyna do nikiowania, Sienkiewicza 30. Kukula. 7852—1

Potrzebny podręczny do szewca Piotrkowska 134 Spinkiewicz 3

Potrzebna uczennica do białej bielizny. Wiadomość ul. Północna 14, prania 7832—1

Buchalter podatkowiec prowadzi księgi, załatwia bilanse, odrabia zaległości Nauka 30 lekcji po zł. 1, 50. Przejazd 40 m. 18 7828—1

Buralistka z maszyną przyjmie przepisywanie sztuk teatralnych, utworów literackich i t. p. Tanio bo prywatnie. Zgłoszenia kartką, Łódź, skrzynka poczt. 111. 7830—1

Potrzebna dziewczyna na przychodnię, starsza, z dobrmi świadectwami, Kilińskiego 60 front II p. m. 4. 7814—1

Potrzebna energiczna pokojowa która lubi czystość. Zgłaszać się rano od dziewiątej Piotrkowska Nr 118 m. 4 pierwsze piętro front. 7826—1

Uczeń uczciwych rodziców w wieku od lat 16-tu z ukończeniem szkoły powszechnej potrzebny do tapicera Nawrot 23 7714—6

Różne.

Sklep mam, patent, klientę otworzę sklep Gramofonowo-Radjo, poszukuję współnika. Oferty pod „Świetny” 7844—1

A) Zł. 5.000 poszukuje pod zabezpieczenie hipoteczne i wekslowe przed Towarzystwem na dom pierwszorzędny w śródmieściu dam 2 i pół procent miesięcznie, Oferty „Gospodarz” 7822—1

Nauka i wychowanie

Nauczycielka uczy polskiego, korespondencji handlowej jednocześnie pisanej na maszynie. Tanio-szybko, gruntownie, Zgłoszenia kartką, Łódź, skrzynka 111. 7838—1

Zagubione dokumenty

Zofia Szczudlakówna zgubiła wyciąg z ksiąg ludności, książeczkę obrachunkową firmy Muszkat i legitymację na zapomogę. 7722—3

Skradziono patent V ktg. na Zielonym Rynku Woźniak Anieli zam. przy ul. Kopernika Nr. 23 7760—3

Zaginął weksel in blanco na imię Antoni Błaszczuk oraz świadectwo od konia wydane w gm. Szadek pow. Sieradki, Weksel powyższy unieważnia się 7792—3

Zagubiono książeczkę wojskową wydaną przez R. K. U. - Miasto na imię Stanisław Zieliński, 7836—3

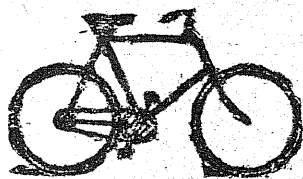

— Chcę napisać list anonimowy i mam zamiar wyciąć z gazety słowa, których potrzebuję....

— A jakich słów ci potrzeba?

— Łotr, kanalja, bydlę, świnia, podlec.

— Zaraz, jeśli koniecznie chcesz mieć zbiorek ostatnich świństw, weź sobie... dno cka. Ukazało się we wszystkich gazetach rządowych.

ROWERY

Zawadzkiego Kamińskiego
różnych oraz różnych znanych marek zagranicznych
nabyć można

najtaniej
i najdogodniej
w fabrycznym składzie

„DOBROPOL”

Łódź, Piotrkowska 73
(w podwórzu)
tel. 58 - 61.

Sklep galanterji

ozdób wojskowych, policyjnych, strażackich i uczniowskich

K. Jarociński

Konstantynowska 57

daw. na ul. Piotrkowska 121

Na raty!

Jak za gotówkę

OBUWIE męskie i damskie, śniegowce bieliznę damską i męską torebki, parasolki, kołdry, FIRANKI tiulowe i koronkowe, białe towary swetry, kapy poleca na dłuższe terminy „KREDYT” Nawrot 15 I. piętro

wyrobu laboratorjum przy aptece S. HAMBURGA S-ka w Łopzi Główna 50

Kartofle Sadzeniaki

wolsmany białe do sprzedania
Wiadomość telefon 25.

Krem „Konwalja”

usuwa piegi pryszcze i opaleniznę

Apteka S. Bartoszewskiego d. Kraffa

Piotrkowska 164

Pracownia sukien

Chodkowska

Sienkiewicza 25

Wybór letnich sukien
Spłata na dogodnych warunkach. Potrzebne podręczne i uczennice.

Wielki wybór wózków dziecięcych i zagranicznych i łóżek metalowych wymiarów amerykańskich, materace wyścigowe i materace sprężynowe higieniczne „patent” do meblowych łóżek podług miary nabyć można najtaniej i na najdogodniejszych warunkach w fabrycznym składzie „DOBROPOL”
Łódź, Piotrkowska 73
(w podwórzu) tel. 58—61

Zarybek

KARPI

sprzedaje majątek Sarnów poczta Aleksandrów k/Łodzi.

Spółnik do warsztatu ślusarsko-mechanicznego poszukiwany od zaraz. Wiadomość ul. 6-go Sierpnia Nr. 57 u gospodarza. 786—2

CENA OGŁOSZEŃ: Przed tekstem 30 gr, w tekście 30 gr. za tekstem 25 gr.; zwyczajne 14 gr.; nekrologi 30 gr. komunikaty 25 gr. za wiersz milimetrowy lub jego miejsce. Drobne ogłoszenia bezterminowe 10 gr. za wyraz duże litery 50 gr.; najmniejsze ogłoszenie 1—zł. Ogłoszenia zamiejscowe 50 proc. drożej, zagr. 100 proc. Stronica przed tekstem i w tekście podzielona na 3 łamy, za tekstem na 5 łamów. Artykuły bez oznaczenia honorarium uważa redakcja za bezpłatne. Ogłoszenia przyjmuje się do g. 7-ej po 7 ej 50 pr. drożej. Za terminowe wychodzenie ogłoszeń admnitr. nie odpowiada. Każda nowa podwyżka obowiązuje przedtem przyjęte ogłoszenie bez uprzedniego zawiadomienia. Rozwój można zamawiać w Zgierz u p. Lcha, w Jablanicach u p. Zatorskiego ul. Zamkowa.

Redaktor Naczelny i Wydawca inż. T. Czajewski. W łoczn. Czajewskiego. Red. odpowiedzialny: Edmund Bartoszak.

„ROZWÓJ”

NASZ DODATEK ILUSTROWANY

NIEDZIELA, 5 MAJA 1929 r.

STOLICA CZECHOSŁOWACJI
PODCZAS UROCZYSTOŚCI
SOKOLSKICH.

HOŁD SOKOLSTWA CZESKIEGO PAMIĘCI J. HUSSA

W Ka+

J. E. arcybiskup krakowski, ks. Adam Sapieha (po środku grupy na krześle) bawił pod czas świąt Wielkiej Nocy w Jerozolimie, z dwiema swymi bratowami

Zdjęcie, dokonane w poselstwie w Białogrodzie podczas pobytu pielgrzymki, którą pro wadził z Polski do Ziemi Świętej J. E. ks. biskup Okoniewski. Obok biskupa — nuncjusz Pelegrinetti i poseł Rzplitej Babiński

ROZMOWA DWÓCH DZIAŁACZY PAŃSTWOWYCH

Prezydent Rady Ministrów Świtalski w odwiedzinach u marszałka Sejmu p. Ignacego Daszyńskiego

Posel polski w Brukseli, p. Jackowski, odjechał na swe stanowisko, odprowadzają go przedstawiciele korpusu dyplomatycznego w Warszawie

BRATERSTWO ARMJI

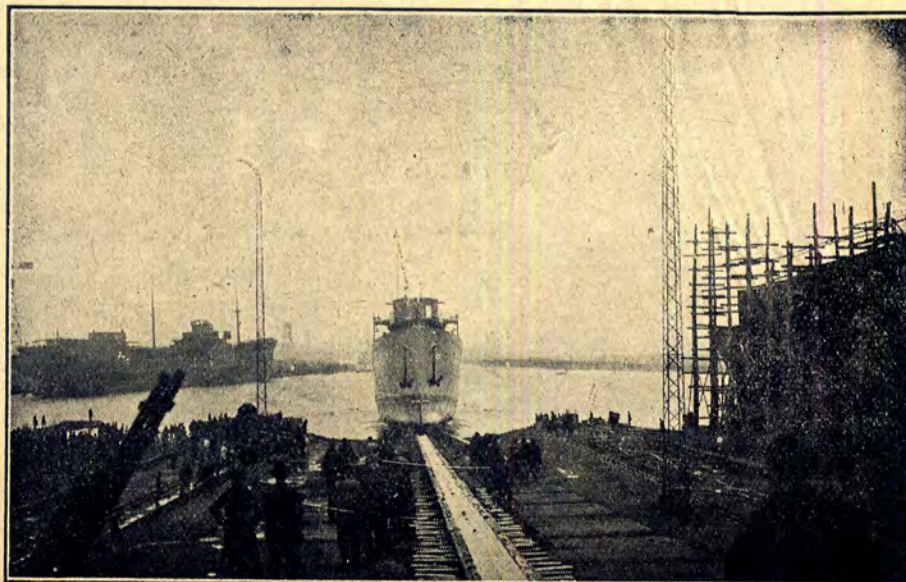
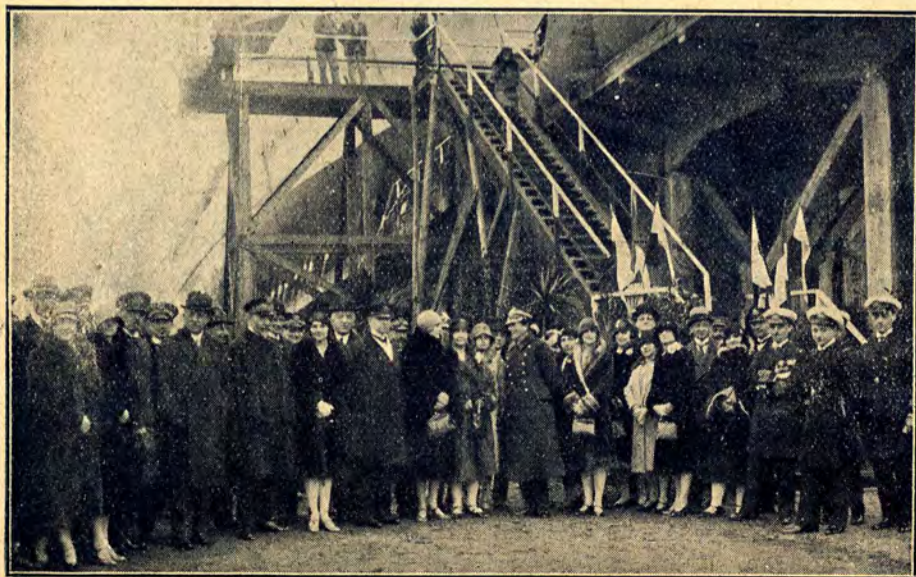
W Warnie stanie pomnik króla Władysława Warneńczyka, dłuta Edwarda Wittiga

Grupa oficerów rumuńskich, przybyłych do Polski dla zaznajomienia się z pracą armji polskiej

Dnia 28 kwietnia został uroczystie odsłonięty w Paryżu pomnik Adama Mickiewicza

Spuszczenie na wodę polskiego torpedowca „Burza” w warsztatach francuskich

tylko 50 groszy. W każdym numerze liczne wysokowartościowe premie dla czytelników. ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI WARSZAWA, NOWOSENATORSKA 2 (póg Trębackiej) TEL. 525-85

E. Koszutski, świetny baletmistrz i twórca pierwszego zespołu „girls” w Polsce, został zaangażowany do „Teatru Rewji”, który powstaje w Poznaniu w związku z Powszechną Wystawą Krajową

Doniosłym wydarzeniem w świecie muzycznym stolicy jest powstanie stałego „Warszawskiego Kwartetu Smyczkowego” w skład którego weszli: Józef Kamiński (I skrzypce), Mieczysław Tursch (II skrzypce), Alfred Wilkomirski (alt) i Marjan Neuteich (wiolonczela). 27-go kwietnia kwartet dał w Łodzi koncert, składający się wyłącznie z utworów kompozytorów łódzkich

R. Gierasieński, wysmienity artysta komiczny, któremu stolica zawdzięcza tyle miłych wieczorów, został ostatnio zaangażowany do nowopowstałego „Teatru Rewji” w Poznaniu

Bezrobotni londyńczycy demonstrują przeciw budżetowi, wniesionemu ostatnio przez Churchilla i uchwalonemu przez Parlament angielski

Wzorem wielkich parków zagranicznych stały w parkach warszawskich rzeźby dłuta najświetniejszych rzeźbiarzy polskich. W końcu kwietnia odsłonięto w parku Traugutta „Macierzyństwo” Wacława Szymanowskiego

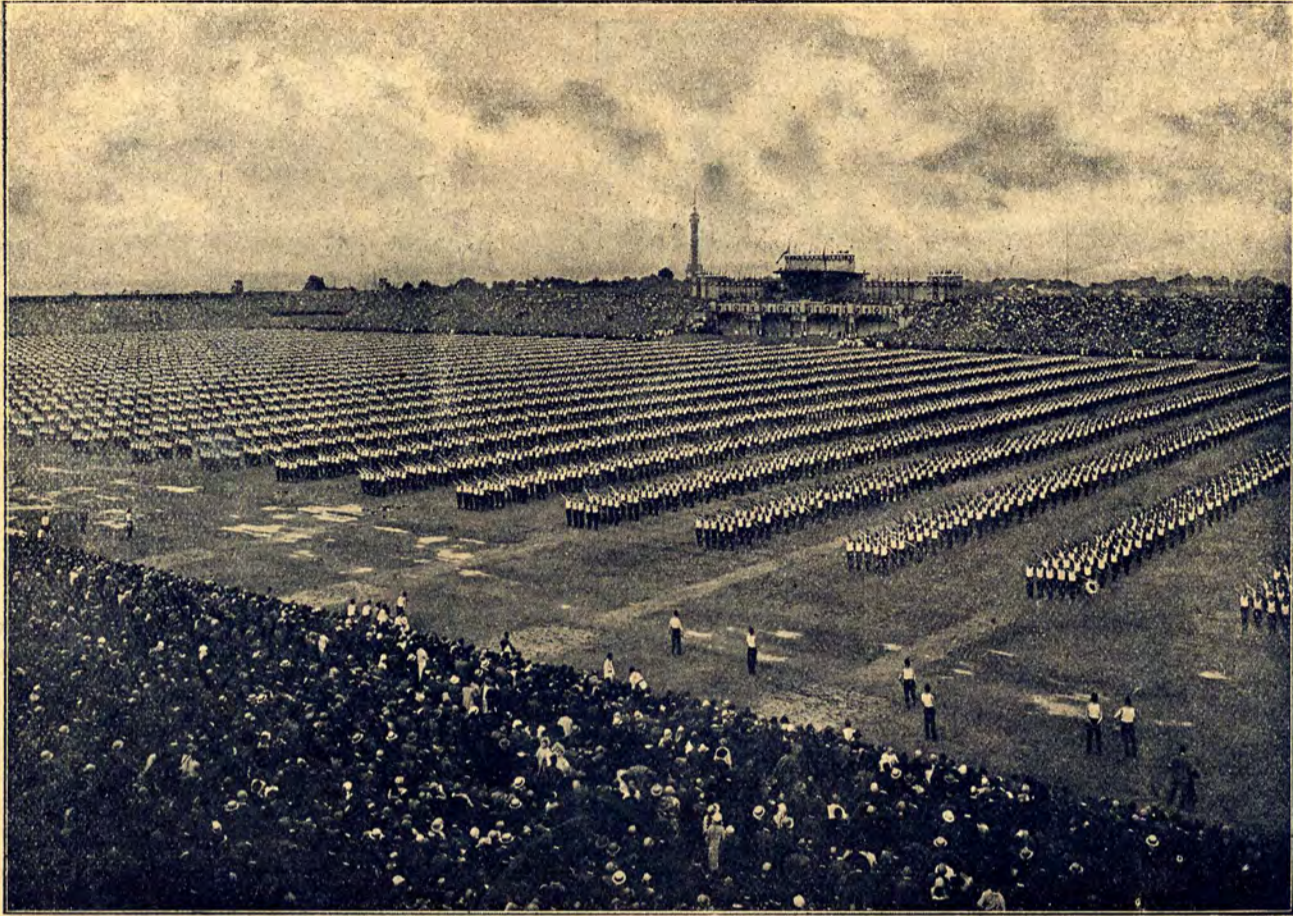
Dwie rozkoszne dziewczynki, pięcioletnia i trzyletnia, które otrzymały pierwsze nagrody na „Konkursie higieny i zdrowia” w N. Yorku

„IMPERATORY” PUSZCZY BIAŁOWIESKIEJ

Żubry — „puszczy imperatory”, okazałej może prezentowały się na tle największego ogrodu zoologicznego na świecie, w Hamburgu, niżli w skromnym naszym „Zoo” w Warszawie. Bliżej im tu jednak do kniei białowieskiej, do borów, skąd ród swój wywodzą i dla których nowe będą tworzyć plemie

Popierajcie L. O. P. P.

Stadion w Pradze, podczas zlotu sokołów

DZIS każdy kulturalny dom prenumeruje i czyta **KSIĄŻKI** KATALOG I NA ZADANIE

BIBLIOTEKI-DOMU POLSKIEGO

KWARTALNIK 9 TOMÓW ZA ZŁ. 6.50 GR.
WARSZAWA - CHYBKA 61 - P. K. O. - 9779

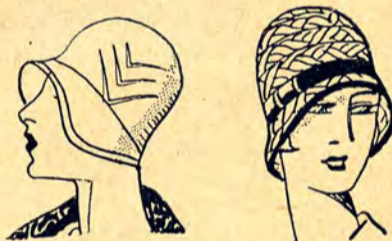

Kobiety pełnią służbę lekarzy w marynarce hiszpańskiej. Wcale im do twarzy w mundurach.

Ze świata mody

Toczek słomkowy przybrany wstążką lub także słomkowy przybrany filcem

Kapelusiki angielskie słomkowe.

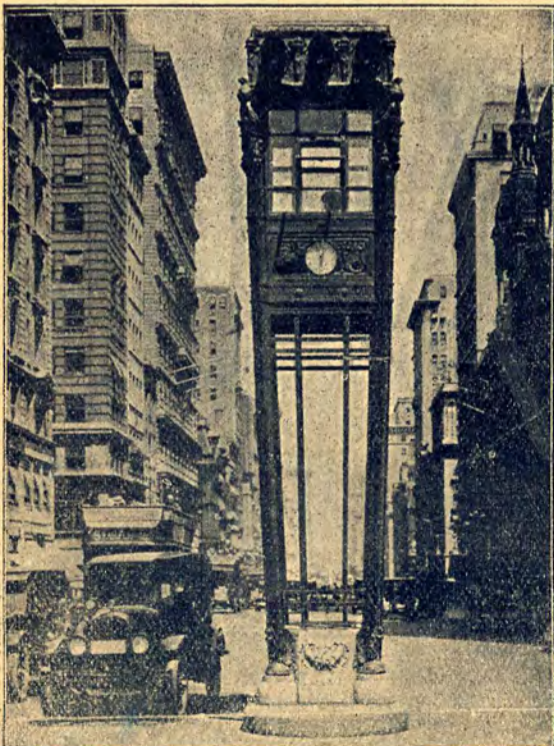
A. FIDLER
WARSZAWA
SENATORSKA 10

TAPETY

W WIELKIM WYBORZE

CENY NISKIE

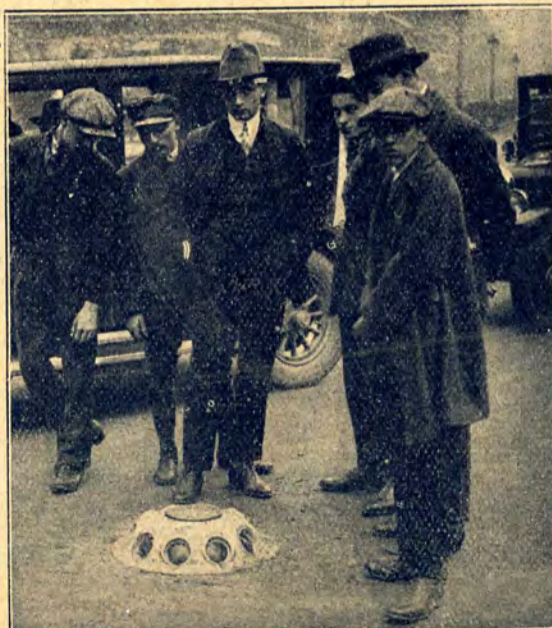
OSTATNIE NOWOŚCI

Wieża dla obserwacji i regulowania ruchu ulicznego w New Yorku

REGULACJA RUCHU WIELKOMIEJSKIEGO

NAJLEPSZE KSIĄŻKI!
ZADAJ BEZPŁ. PROSPEKTÓW. WARSZ. KOSZYKOWA 1.

Grzybek świetlny, oznaczający oś objazdu na skrócie

Przyjdź osobiście

albo nadesłaj charakter pisma swój lub zainteresowanej osoby. Zakomunikuj imię, rok i miesiąc urodzenia, kawaler, żonaty, wdowiec, ilość osób najbliższej rodziny, a otrzymasz szczegółową analizę charakteru, określenie zalet, wad, zdolności i przeznaczenia. Odpowiedzi na szczerze zadane pytania, tak również horoskop słynnego medjum, M-lle Evigny — bezinteresownie. Lecz na pokrycie kosztów ogłoszeń, wydatków pocztowych i kancelaryjnych dołączyć zł. 2.— (można w znaczkach pocztowych). Osobiście przyjmuje 12—7. Protokoły, odezwy, podziękowania najwybitniejszych osób stolicy do sprawdzenia. — Warszawa, Psycho-grafolog Szyller-Szkolnik. Redakcja „Swit”, Nowowiejska 32 m. 6.

